

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-
КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРОЕКТУВАННЯ МІСТ
«ДІПРОМІСТО» імені Ю.М.Білоконя»

УЖГОРОД

КОРИГУВАННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Замовник:	виконавчий комітет Ужгородської міської ради
-----------	--

Договір:	№1274-01-2009 від 29.05.2009
----------	------------------------------

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
I. ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ МІСТА	6
II. МІСЦЕ УЖГОРОДА В ГЕНЕРАЛЬНІЙ СХЕМІ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	11
III. ПРОГНОЗ ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА СТАТЕВОВІКОВОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ	14
IV. СУЧАСНИЙ СТАН ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ МІСТА	16
V. ЖИТЛОВИЙ ФОНД	25
VI. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ	30
VII. ОБГРУНТУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЕКТНИХ МЕЖ МІСТА.....	33
VIII. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	36
IX. ЗЕЛЕНІ НАСАДЖЕННЯ ТА СПОРТИВНІ СПОРУДИ.....	37
X. ПРОТИПОЖЕЖНІ ЗАХОДИ.....	39
XI. МІСЬКІ КЛАДОВИЩА.....	41
XII. СИСТЕМА ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	42
XIII. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ САНІТАРНО- ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТЕРИТОРІЇ МІСТА	46
XIV. ТРАНСПОРТ.....	50
XV. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЇ	59
XVI. ВОДОПОСТАЧАННЯ, КАНАЛІЗАЦІЯ, САНІТАРНЕ ОЧИЩЕННЯ ТЕРИТОРІЇ.....	66
XVII. ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ.....	70
XVIII. ОСНОВНІ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ.....	76

ПЕРЕДМОВА

Коригування генерального плану м. Ужгород виконане ДП «Український науково-дослідний інститут проектування міст «Діпромiсто» імені Ю.М. Білоконя» (надалі – інститут «Діпромiсто») відповідно договору «Послуги з архітектурного планування міст та в галузі садово-паркової архітектури (коригування генерального плану м. Ужгорода)» (надалі – «коригування генерального плану») від 29.05.2009 за №1274-01-2009, укладеного з виконавчим комітетом Ужгородської міської ради.

Генеральний план міста був розроблений у 1991 році інститутом «Діпромiсто» на розрахунковий строк до 1.01.2015 р. У 2003 році інститутом «Діпромiсто» проведене коригування окремих розділів генерального плану.

Чинниками, що обумовлюють дане коригування генерального плану є:

- зміна соціально-економічних умов розвитку країни (перехід на ринкову економіку) й відповідна зміна нормативно-законодавчої бази;
- привабливість Ужгорода для проживання жителів області, як міста з найбільш високим рівнем життєдіяльності, через що збільшився попит на земельні ділянки під житлове будівництво. Виникла потреба у додаткових територіях під житлове будівництво (в межах міста їх кількість обмежена);
- аналіз використання територій в існуючій міській межі, що показує відсутність вільних земель для розміщення об'єктів та територій громадського обслуговування, що потребують значних територіальних ресурсів. Як обласний центр, Ужгород має потребу в розміщенні великих торгових центрів, готелів, спортивних об'єктів. Крім того, гострими проблемами для міста є транспортні питання, питання вичерпання територіальних ресурсів кладовищ та звалища.

Коригування генерального плану виконане відповідно нормативно-законодавчої бази України: законів «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про генеральну схему планування території України», «Про планування та забудову території», Водного та Земельного кодексів, а також «Настанови із застосування документів з питань планування територій» (рішення НТР від 16 червня 2011 р. за №61).

У проекті визначені заходи по охороні навколишнього середовища; дається прогноз чисельності та статево-вікової структури населення міста; обґрунтовані обсяги нового житлового будівництва та визначені місця його розміщення; висвітлені питання інженерного обладнання території, інженерної підготовки та захисту території, дощової каналізації; розглянуті питання щодо розвитку транспорту, магістральної вуличної мережі; описана архітектурно-планувальна організація території міста та ін.

При розробці генерального плану враховані:

- «Генеральний план м. Ужгород». «Діпромiсто», Київ, 1991 р.;
- «Генеральний план м. Ужгород (коригування окремих розділів)». «Діпромiсто», Київ, 2003 р.;
- Стратегія розвитку м. Ужгород до 2015 року. Управлінням економічного розвитку виконавчого комітету Ужгородської міської ради, 2008 р. (прийнята IV сесією V скликання)

- містобудівне обґрунтування «Закріплення меж земельних ділянок для комерційного використання та садибного житлового будівництва (житловий квартал)». НВП „Технічне бюро кадастру”, м. Луцьк, 2009 р.
- генеральний план мікрорайонів „Табла-1” і „Табла-2” на підставі рішення Бараницької сільської ради (3 сесії 5 скликання I засідання №2 від 12.01.2009 р.). ПП „Закарпатський геодезично-кадастровий центр «Земля», м. Ужгород, 2009 р.
- генеральний план с. Нові Горяни Великолазівської сільської ради Ужгородського району. ТОВ «Інститут „Закарпатагропроект”, м. Ужгород, 2009 р.;
- детальний план забудови території подовження вул. Загорської;
- концепція забудови території Коритнянської сільської ради, що прилягає до вул. Коритнянської, Ужгородського району Закарпатської області. ТОВ «Інститут „Закарпатагропроект”, м. Ужгород, 2006 р.
- детальний план житлового мікрорайону на 1500 мешканців з придорожньою інфраструктурою в с. Оноківці. „Закарпатдіпромисто”, м. Ужгород, 2005 р.
- генеральний план с. Минай Ужгородського району. „Закарпатдіпромисто”, м. Ужгород, 2005 р.;
- «Схема планування території Закарпатської області». Київ, «Діпромисто», 2011 р.
- інформація головного управління статистики у Закарпатській області;
- інформація по розміщенню житлової забудови по вул. Енківській, вул. Собранецькій, вул. Гвардійській, наданій управлінням архітектури та містобудування Ужгородської міської ради.

Генеральний план розроблений відповідно діючих Державних будівельних норм України: ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень», ДБН 1-3-97 «Склад, зміст, порядок розроблення та затвердження генеральних планів міських населених пунктів», та інших нормативних документів.

Вихідна інформація дається за станом на 1.01.2010 р.

Прогноз розвитку міста розроблений на розрахунковий строк 1.01.2031 р.

Коригування генерального плану розроблене на основі містобудівної цифрової карти. В межах міста використана містобудівна цифрова карта, виконана інститутом «Діпромисто» у 2010 році; для територій, що приєднуються створена містобудівна цифрова карта на основі растрових зображень планшетів масштабу 1:25000, матеріалів Державного земельного кадастру станом на 1.01.2010 р., наданих Замовником.

Креслення генерального плану розроблені на основі використання геоінформаційних систем та технологій. Для створення ГІС застосовувалися ліцензійні програми фірми ESRI: ArcView 3.2/8.2 та ArcINFO 8.2.

Генеральний план складається з 2-х томів:

Том I –	коротка історична довідка, характеристика існуючого стану міста, аналіз реалізації попереднього генерального плану, місце Ужгорода в Генеральній схемі планування території, сучасний стан господарського комплексу, прогноз чисельності та статеві-вікового складу населення, житловий фонд, архітектурно-планувальна організація території, основні техніко-економічні показники, документи
Том II -	природні умови й інженерно-будівельна оцінка, охорона навколишнього середовища, транспорт, інженерна підготовка та захист території, інженерне обладнання території, пропозиції щодо невідкладних пріоритетних заходів і обсягів інвестицій для забезпечення сталого функціонування міського господарства, техніко-економічні показники

Затверджений у чинному порядку даний проект стане обов'язковим документом для всіх організацій та установ, які здійснюють будівництво на території міста.

Згідно «Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави» (Постанова КМУ від 27 листопада 1998 року №1893), вищезазначені матеріали мають обмежувальний гриф «ДСК» (спецчастина).

Розділ генерального плану «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту цивільної оборони (ІТМ ЦЗ (ЦО))» буде розроблений за окремим договором.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ МІСТА

Чисельність населення міста на 1.01.2010 року, за даними Головного управління статистики в Закарпатській області, становить 116,5 тис. осіб.

Ужгород – багатогалузевий економічний, адміністративний і культурний центр України. У господарському комплексі міста працює біля 71,51 тис. осіб,

Структура зайнятих у господарському комплексі міста

Види економічної діяльності	Чисельність працівників	
	тис. осіб	%
I. Виробничий сектор:	7,75	10,8
II. Невиробничий сектор:	39,53	55,3
III. Мале підприємництво:	24,23	33,9
РАЗОМ	71,51	100,0

Виробничий сектор господарського комплексу міста втрачає свою провідну роль в розвитку та життєдіяльності міста. На даний час чисельність зайнятих в ній (без врахування малих підприємств) складає біля 7,75 тисяч осіб.

Промисловість міста складається з переробної промисловості та виробництва й розподілу електроенергії, тепла газу й води. На 1.01.2010 року в промисловості працювало 5,9 тисячі осіб. Серед галузей промисловості перше місце за чисельністю зайнятих займає легка промисловість.

Нині в Ужгороді в будівництві працює біля 1,57 тис. осіб. Сільське, лісове та рибне господарство, де працює біля 0,25 тис. осіб, представлене в основному закладами, які його обслуговують.

У невиробничому секторі або сфері обслуговування (без малих підприємств) було зайнято близько 55,3 тисяч осіб. Найбільші за чисельністю працівників є транспорт та зв'язок, освіта, охорона здоров'я та соціальна допомога, торгівля.

Мале підприємництво. За станом на 1.01.2010 в Ужгороді функціонувало 2213 малих підприємств, на яких працювало біля 10,6 тисяч осіб; чисельність підприємців – фізичних осіб складала 13,6 тис. осіб.

Житловий фонд Ужгорода на початок 2010 року становив 2377,5 тис. м² загальної площі, у тому числі багатоквартирної забудови – 1782,2 тис. м²; садибної забудови – 595,3 тис. м².

Найбільша питома вага житлового фонду припадає на багатоквартирну забудову (75,0%). Середня житлова забезпеченість по місту становить 20,4 м²/люд.: в багатоквартирній забудові 19,1 м²/люд. і в садибній забудові 25,7 м²/люд.

Типи забудови	Загальна площа,		Кількість населення,	Житлова забезпеченість,
	тис. м ²	%		
Багатоквартирна	1782,2	75,0	93,3	19,1
Садибна	595,3	25,0	23,2	25,7
РАЗОМ	2377,5	100,0	116,5	20,4

За даними КП „Бюро технічної інвентаризації м. Ужгород” на 1.01.2010 р. в місті нараховувалось 12,7 тис. будинків, із них 7,08 тис. садибних будинків; загальна кількість квартир становила 20,13 тис. одиниць.

Установи та підприємства обслуговування. В Ужгороді функціонує широка мережа установ і підприємств обслуговування. Характеристика основних існуючих установ і підприємств обслуговування й визначення рівня відповідності їхньої ємності нормативним вимогам подається в таблиці нижче. Розрахунок зроблений для населення станом на 1.01.2010 р. – 116,5 тис. осіб.

Назва установ і підприємств обслуговування	Одиниця виміру	Фактична ємність	Необхідно за нормативами	% до норми
1. Дитячі дошкільні установи	місце	3390 ¹	3574	94,9
2. Загальноосвітні школи	місце	15827	13400	118,1
3. Позашкільні установи	учнів	5000	930	+5,3 рази
4. Лікарні (стаціонари)	ліжок	1535	1648	93,1
5. Поліклініки	відвідувань у зміну	4047	2796	144,7
6. Станції швидкої допомоги	автомобіль	15	12	125,0
7. Спортивні зали	м ² підлоги	8300	11417	72,7
8. Басейни	м ² дзеркала води	1775	5592	31,7
9. Бібліотеки	тис. томів	756	466	162,2
10. Магазили	м ² торг. площі	172535	26795	+6,4 рази
11. Ринки	- // -	6300	4660	135,2
12. Підприємства харчування	посадкових місць	28197	4660	+6,0 рази
13. Готелі	місце	1379	560	+2,4 рази

Система культурно-побутового обслуговування майже по усіх позиціях має перевищення показників. Це пояснюється тим, що нею користуються також мешканці Ужгородського району та Закарпатської області.

Недостатньо в місті за нормативними вимогами ємностей дитячих дошкільних закладів, лікарень, автомобілів швидкої допомоги, спортивних об'єктів (особливо басейнів).

Транспорт. Ужгород - значний транспортний вузол України, де перетинаються автомобільні, залізничні та повітряні шляхи.

Ужгородський залізничний вузол розташований на магістральному електрифікованому напрямку Львів – Сянки – Чоп, до якого примикає лінія на Словаччину, Ужгород 2 – Павлове – держкордон – Матівці (Словаччина). Він має розгалужену мережу головних та приймально-відправних колій. Всього ужгородський залізничний вузол має двадцять одну колію, з них п'ять європейського стандарту. Об'єм перевезення вантажів на станціях ужгородського залізничного вузла порівняно невеликий.

¹ Із них 2279 місце в ДНЗ і 1111 місце в навчально-виховних комплексах (школа-сад).

Місто лежить на перетині трьох автомобільних доріг державного значення та двох автомобільних доріг місцевого значення.

В Ужгороді функціонує дві автостанції: автостанція №1 (розташована по вул. Станційній, 2) та автостанція №2 (розташована по вул. Фединця, 61).

Функціонує також аеропорт, розміщений на західній околиці міста.

Загальна протяжність всіх магістральних вулиць складає 133,7 км (із них 68,5 км вулиць загальноміського значення і 65,2 км магістралей районного значення); щільність магістральної мережі складає 3,4 км/км², що вище за нормативні вимоги, які складають 2,2-2,4 км/км². Велика щільність магістральних вулиць обумовлена історично складеною забудовою та значною щільністю магістралей центру міста.

В місті також налічується три автомобільних мостових переходів та один пішохідний перехід.

Внутрішньоміський транспорт на сьогоднішній день представлено лише автобусом. Загальна протяжність ліній руху автобусу складає 56,1 км, а щільність мережі руху громадського транспорту складає 1,43 км/км², що нижче за нормативні вимоги.

Загальний рівень автомобілізації складає 299,5 автомобілів на 1 тис. мешканців, що вище за середній показник по Україні. З них рівень автомобілізації легковими автомобілями складає 249 автомобілів на 1 тис. мешканців.

В місті налічується 89 великих автопідприємств, в яких налічується 3802 автомобіля. Обсяги вантажних перевезень виконаних авто підприємствами міста Ужгорода за даними щомісячного обліку станом на 01.01.2010 склали 95,9 тис. т, вантажообіг – 118,1 млн. т-км, перевезено 2660,7 тис. пасажирів та виконано пасажирообіг – 53,1 млн. пас. км.

Водопостачання.

Водопостачання міста здійснюється централізованою комунальною системою водопостачання та локальними системами водопостачання промислових підприємств. Комунальний водопровід обслуговує населення міста, комунальні та окремі промислові підприємства. Установлена виробнича потужність комунального водопроводу 67,00 тис. м³/добу.

В схемі водопостачання міста задіяні 9 одиниць водопровідних насосних станцій та 12 одиниць резервуарів чистої води.

Загальна протяжність водоводів – 38,20 км, вуличної водопровідної мережі - 167,40 км, внутрішньоквартальної та внутрішньодворової мережі – 78,20 км. Частина мешканців садибної забудови користується водою з вуличних водорозборів, яких на мережі 22 одиниці.

Водовідведення (каналізація).

Каналізування Ужгорода здійснюється по загальносплавній системі каналізації з $\frac{3}{4}$ території міста, яка побудована у 30–х роках минулого століття. Роздільна система каналізації існує тільки у новозбудованих мікрорайонах міста лівобережної частині міста.

Відведення і очищення побутових та виробничих стічних вод здійснюється загальноміською централізованою системою каналізації. Установлена виробнича потужність системи каналізації 50,00 тис. м³/добу.

Стічні води від житлової забудови, установ та підприємств обслуговування, промислових підприємств по басейнах каналізування поступають до насосних станцій (9 одиниць) і за допомогою самопливно-напірних трубопроводів подаються на головні каналізаційні станції, проектною продуктивністю 50,00 тис. м³/добу (фактично біля 66,00 тис. м³/добу).

Очисні споруди розташовані за північно-західною межею міста. Їх проектна продуктивність 50,00 тис. м³/добу (фактична під час злив та паводку 60,00 – 70,00 тис. м³/добу).

Сумарна протяжність головних колекторів 15,60 км, вуличної каналізаційної мережі 98,60 км, внутрішньоквартальної та внутрішньодворової мережі 83,30 км.

Садибна забудова частково не каналізована, користуються вигребами. Житловий фонд обладнаний системою каналізації на 99,9%.

Санітарне очищення.

Система санітарного очищення міста планово-регулярна, здійснюється за допомогою контейнерів. Частина сектору індивідуальної забудови обслуговуються за планово-подвірною (по будинковою та груповою) системою. Вивезення ТПВ здійснюється по графіках, що затверджені у терміни визначені санітарними нормами

Знешкодження твердих побутових відходів здійснюється на міському полігоні, який розташовано за 9 км від міста на території Ужгородського району біля с. Барвінок (за станом на 2010 р. заповнення складає 65%).

Рідкі побутові відходи вивозяться асенізаційним транспортом та скидаються: на зливної станції КОС та місцях визначених міськводоканалом і потім знешкоджуються на очисних спорудах промислово-побутової каналізації.

Для санітарного очищення використовуються 22 одиниці техніки, у тому числі 10 сміттєвозів, 12 інших машин та механізмів.

Теплопостачання.

Теплопостачання житлово-комунального сектору Ужгорода здійснюється децентралізованими, автономними та централізованими системами. У садибній забудові застосовується індивідуальне теплотехнічне обладнання. Необхідний тепловий потік для промислових підприємств забезпечується через власні джерела теплоти або через підключення до джерел теплоти підприємств, суміжних за розташуванням.

На даний час джерелами централізованого теплопостачання житлово-комунального сектору Ужгорода є 23 котельні КП "Уж-тепло", встановленою потужністю понад 12,0 МВт.

Протяжність теплових мереж і мереж ГВП в двотрубному вимірі – 119,1 км.

Газопостачання.

Система газопостачання Ужгорода експлуатується як триступенева, з подачею газу споживачам по розподільчих газопроводах.

У межах міста збудовано 35 ГРП та ШРП, прокладено розподільчих газопроводів 1,29 км високого тиску II кат., 61,0 км середнього тиску.

Обсяг отриманого природного газу за 2010 р. склав 94,12 млн. м³, в тому числі промисловістю отримано 10,49 млн. м³, населенням - 61,12 млн. м³.

Електропостачання.

Електропостачання міста Ужгород здійснюється на напрузі 110 кВ та 35 кВ, а розподіл електроенергії по мережі 10 кВ та по мережі 6 кВ до споживачів. Основним джерелом живлення мереж 110-35 кВ міста є ПС 400/220/110 кВ «Мукачеве».

Споживачі Ужгородського енерговузла живляться від чотирьох ПС-110 кВ та чотирьох ПС-35 кВ загальною трансформаторною потужністю відповідно 185 МВ·А та 66,6 МВ·А відповідно.

На території міста експлуатується Ужгородська ГЕС встановленою потужністю 1,9 МВт.

II. МІСЦЕ УЖГОРОДА В ГЕНЕРАЛЬНІЙ СХЕМІ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Головна ціль удосконалення Генеральної схеми планування території України щодо систем розселення полягає у створенні містобудівних умов для забезпечення рівнодоступності кожного громадянина (незалежно від місця його проживання) до всіх видів культурних послуг та інших ресурсів, необхідних для досягнення гідного життєвого рівня.

Виходячи з цього, а також завдань сталого розвитку населених пунктів і з урахуванням адміністративно-територіального поділу України, економічного і соціального районування намічені формування і розвиток систем розселення різного рівня: загальнодержавної, надобласних, обласних, міжрайонних, районних і внутрішньо-районних. В Генеральній схемі визначаються основні параметри перших чотирьох рівнів.

Згідно Генеральної схеми планування території України (Київ, «Діпромісто», 2000 рік) Ужгород віднесений до типу великого багатофункціонального міста, в якому передбачається регламентація розвитку з необхідністю структурно-технологічної перебудови виробничої бази, виведенням з експлуатації шкідливих виробництв, оптимізацією структури землекористування, екологічною реабілітацією міських територій та розвитком соціально-культурного потенціалу обласного та міжрайонного значення.

Там же, Ужгород визначений як центр Закарпатської обласної системи розселення в складі Львівської надобласної системи розселення, міжрайонний та районний центр Закарпатської обласної системи розселення.

Ужгород як центр обласної і міжрайонної систем розселення

Обласні системи розселення формуються в межах відповідних областей.

Центрами цих систем є великі багатогалузеві міста з розвиненим виробничим і соціально-культурним потенціалом.

Кількість жителів в зоні їх впливу, як правило, не менше 1 млн. чол.. Ці жителі розселяються, в більшості, в зоні з 2-годинною транспортною доступністю центрів, в яких намічений розвиток комплексу установ обслуговування, що задовольняють спеціалізовані соціально-культурні запити населення.

Для забезпечення 1,5-годинної доступності населення до комплексу установ обслуговування епізодичного стандартного і частково спеціалізованого передбачене *формування мережі міжрайонних систем розселення*.

Враховуючи ексцентричне територіальне розташування більшості обласних центрів, крім них та міста державного значення Севастополя центрами ще 50 міжрайонних систем розселення є, як правило, міста республіканського (АРК) чи обласного підпорядкування з мінімальною чисельністю населення 50 тис. осіб, а зони їх впливу – 150 - 200 тис. осіб.

Закарпатська область має дві міжрайонні системи розселення: *Ужгородську і Хустську* з центрами в м. Ужгороді (поблизу західного кордону області), і м. Хусті, що знаходиться в південній частині центрі області на межі рівнинних районів південного заходу області і більш високогірної східної частини Закарпаття.

За чисельністю наявного населення Закарпаття займає в Україні 15 місце з 24 областей та АР Крим. На 1 січня 2010 року вона становила 1224,1 тис. осіб (2,7% населення України). Частка міського населення в загальній чисельності складає 37,2%, сільського – 62,8%.

Закарпаття має значний природно-ресурсний агропромисловий потенціал і вигідне щодо транскордонного співробітництва транспортно-географічне положення, межуючи з 4 країнами Європи (Словаччиною, Угорщиною, Румунією і, незначно, Польщею).

Тому через територію області проходять або намічені 2 залізнично-автомобільні міжнародні транспортні коридори (МТК).

Область межує з 2 областями України (Львівською та Івано-Франківською). Проте її економіко-географічне положення в межах України є не дуже вигідним, так як вона знаходиться на крайньому заході і відділена від іншої частини країни хребтами Карпатських гір.

Однією із головних особливостей географічного положення області є також те, що вона розміщена переважно у підвітряного боку гір відносно північних холодних вітрів, що утворює більш теплий та комфортний для ведення сільського господарства мікроклімат. Також територія області має достатнє зволоження, високий рівень лісистості. Проте рівень забезпечення земельними ресурсами є нижчий середнього по Україні.

Закарпаття має чітко виражений аграрно-індустріальний напрям господарського розвитку. Провідну роль у виробничій сфері займають сільське господарство і переробна (харчова) промисловість, в яких зайнято більшість працівників у господарстві області. Пріоритетність сільського господарства і переробної (харчової) промисловості, на основі яких сформувався агропромисловий комплекс, зумовлена особливо сприятливими природними та економічними умовами для виробництва сільськогосподарської продукції - озимої пшениці, плодів та овочів, винограду, продукції тваринництва переважно м'ясо-молочного напрямку, наявністю трудових ресурсів з їх традиційними навичками до праці на землі, підвищеним попитом на цю продукцію.

Крім того, Закарпаття нарощує потужності рекреаційної галузі, яка базується на рекреаційному потенціалі Карпатських гір та пізнавально-діловому й транзитному туризмі.

9,3% всього населення та 25,2% міського населення області сконцентровано в Ужгороді (116,5 тис. осіб).

Слід зазначити, що місто має досить рівну „конкуренцію” з боку другого за людністю в області і міжрайонній системі розселення – міста Мукачева (83,8 тис. осіб на 1.01.2010), що має досить високий рівень розвитку закладів та підприємств обслуговування населення.

Втім, для населення Ужгородської обласної системи розселення Ужгород надає значно більше спеціалізованих послуг, виступає її найбільшим освітнім центром.

Ужгород, як значний освітній центр, готує висококваліфікованих фахівців для міста та області. У 2009/2010 навчальному році у вищих навчальних закладах навчалось біля 18,2 тисяч студентів.

Престижними вузами, що притягують молодь на навчання є Ужгородський національний університет, художній інститут, музичне училище ім. Д.Є. Задора, природничо-гуманітарний коледж Закарпатського державного університету, коледж мистецтв ім. А. Ерделі.

Медичні спеціалізовані послуги надають обласні лікарні та диспансери.

Також спеціалізовані послуги надають заклади культури та мистецтва, розташовані в місті: музей народної архітектури та побуту, краєзнавчий музей, Закарпатський обласний український музично-драматичний театр ім. Толстого, обласний театр ляльок, філармонія, обласна універсальна наукова бібліотека, обласна бібліотека для дітей та юнацтва.

Ринкова інфраструктура міста є однією з найбільших в регіоні.

Мережа ринкової інфраструктури міста складається з понад 30 філій банківських установ та понад 22 банківських відділення, понад 60 страхових організацій, бізнес-інкубатору, агентства регіонального розвитку та транскордонного співробітництва та ін.

Також в Ужгороді зосереджена найбільша кількість спортивних споруд області, на яких проводяться змагання обласного рівня, а спортивні команди виступають у загальнодержавних змаганнях.

III. ПРОГНОЗ ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА СТАТЕВОВІКОВОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ

За *оптимістичним варіантом прогнозу* населення м. Ужгород, починаючи з 2011 року, поступово збільшуватиметься: щорічний приріст становитиме від 1,0 до 1,8 тис. осіб. Протягом 2011-2025 рр. це відбуватиметься за рахунок природного приросту населення, що в свою чергу обумовлюватиметься перевищенням кількості народжених над кількістю померлих. В 2026-2030 роках зростання населення міста обумовлюватиметься механічним приростом населення. Найвищі показники природного приросту населення міста спостерігатимуться у першій половині прогнозного горизонту (2011-2020 роках) і дорівнюватимуть 0,3-0,4 тис. осіб на рік. Наприкінці прогнозного періоду щорічний природний приріст впаде до (-0,1) тис. осіб за рахунок зменшення народжуваності і зростання смертності. В результаті чисельність населення міста протягом прогнозного періоду збільшиться на 3,7 тис. осіб або 3,2% і становитиме на початок 2031 р. 120,0 тис. осіб, на початок 2041 р. – 125,8 тис. осіб.

Зміни відбудуться в статеві-віковій структурі населення. Протягом прогнозного періоду на 13,0% скоротиться чисельність працездатного населення, його частка у загальній кількості населення міста впаде з 65,0% до 54,8%. Водночас збільшиться кількість дітей та підлітків: їх питома вага зросте на 2 відсоткові пункти і становитиме 17,4%. Проте це не зупинить процес старіння населення міста. Частка осіб у віці 60 років і старше збільшиться на 8 відсоткових пункти і становитиме на початок 2031 р. 22,9%.

Статевий склад населення міста характеризуватиметься перевагою жінок. Протягом 2008-2030 рр. чисельність чоловіків дещо зросте, але в цілому це не вплине на гендерну структуру населення. На кінець прогнозного періоду частка чоловіків становитиме 47,1%, відповідно жінок – 52,9%.

Реалістичний варіант прогнозу передбачає скорочення чисельності мешканців. Протягом прогнозного періоду кількість населення міста зменшиться на 6,7 тис. осіб або 5,8%. Щорічний загальний приріст матиме від'ємні значення протягом всього періоду. Найбільші втрати населення припадуть на кінець прогнозного періоду і становитимуть 0,6 тис. осіб на рік.

Скорочення населення відбуватиметься за рахунок механічного руху, а з 2021 р. – і природного руху. Така ситуація буде обумовлена зростанням кількості померлих та зменшенням кількості народжених. Кількість населення Ужгорода на кінець прогнозного горизонту становитиме 109,6 тис. осіб

Зміни у віковій структурі населення будуть мати негативний характер. Кількість працездатного населення скоротиться на 19,5%, а його частка у загальному складі населення зменшиться на 9,5 відсоткових пункти і становитиме на кінець прогнозного горизонту 55,5%. Питома вага дітей та підлітків дещо зросте: з 15,4% до 16,3% на кінець 2031 р. Збільшиться питома вага осіб віком 60 років і старше: їх частка у загальній чисельності населення міста становитиме на кінець прогнозного періоду 23,2%.

Зміни у статевому складі населення Ужгорода характеризуватимуться подальшим зменшенням кількості чоловіків і їх частки у структурі населення. На кінець прогнозного періоду частка чоловіків становитиме 46,5%, жінок – 53,5%.

Таким чином, на 1.01.2031 р. згідно з реалістичним варіантом прогнозу чисельність населення м. Ужгорода складе 120,0 тис. осіб.

Згідно «Завдання на розроблення проекту коригування генерального плану м. Ужгорода», для розрахунку об'ємів нового житлового будівництва, необхідної місткості установ обслуговування, а також інженерної та транспортної інфраструктури на строк дії проекту внесення змін до генерального **чисельність населення м. Ужгорода на розрахунковий строк (1.01.2031 р.), приймається за оптимістичним варіантом прогнозу у 120,0 тис. осіб.**

IV. СУЧАСНИЙ СТАН ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ МІСТА

Згідно Генеральної схеми планування території України місто Ужгород має статус «багатогалузевого економічного, адміністративного і культурного центру України», центр Закарпатської області та однойменного району, центр обласної системи розселення. У господарському комплексі міста працює біля 71,5 тис. осіб, що складає 94,6% від усього населення працездатного віку (75,6 тис. осіб на 1.01.2010 р.). Поряд з виробничою діяльністю місто має розгалужену мережу об'єктів соціальної інфраструктури.

Характерною особливістю нинішньої структури господарського комплексу міста є певне переважання невиробничої сфери над виробничою. Це співвідношення складає сьогодні 68,1% на 31,9%.

У продовж останніх років структура господарського комплексу є достатньо стабільною, де відбувалося планомірне зростання частки невиробничого сектора, що цілком відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку господарства.

Кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання в Ужгороді на початок 2010 року становить 18911 одиниць, в тому числі: кількість юридичних осіб – 5353, чисельність фізичних осіб-підприємців – 13582 осіб.

Із загальної кількості платників, які є на обліку, 7268 обрали різні форми спрощеної системи оподаткування, у т.ч. 749 юридичних осіб і 6519 фізичних осіб, з яких 1169 використовують працю найманих робітників.

Сучасна структура господарського комплексу Ужгорода є досить диверсифікованою, нині на мале підприємництво припадає 1/3 від усіх зайнятих в ньому робітників.

Господарський комплекс міста складається з виробничого (промисловість, будівництво, сільське та лісове господарство) та невиробничого (інші види економічної діяльності) секторів; сектора малого підприємництва (малі підприємства та підприємці – фізичні особи).

Аналіз динаміки зайнятості в господарському комплексі міста (без малого підприємництва) за останні 8 років показав наступне.

Зайнятість у виробничому секторі за ретроспективний період скоротилася майже 14%. Проте, ще у 2007 році вона була на 5,3% вищою за показник 2001 року. За ретроспективний період припинили функціонувати підприємства добувної промисловості, скоротилася майже на ¼ чисельність робітників промисловості, на 13,9% чисельність робітників транспорту та зв'язку.

Проте, враховуючи кризові явища в економіці країни та міста останні 2 роки, порівняльний аналіз зроблений для 2008 року (року найбільшого розвитку господарського комплексу міста) до 2002 року.

Так у 2008 році працювало на 15,2% більше робітників в промисловості,; на 46,4% більше в будівництві, на 76,2% в сільському господарстві, ніж у 2002 році. Лише у транспорті та зв'язку в 2008 році працювало майже на 10% менше ніж у 2002 році.

Слід відзначити у цілому сталість ситуації щодо чисельності працівників виробничій сфері, спад зайнятості в якій в останні 2 роки обумовлений економічною кризою кінця 2008 року.

У невиробничому секторі за останні 8 років найбільша чисельність працівників зафіксована також у 2008 році – 51,4 тис. осіб, що на 14,8% була вище показника 2002 року і на 2,1% вище показника 2010 року.

Зростання чисельності зайнятих є майже по усіх видах економічної діяльності, крім державного управління, готелях та ресторанах, а в останні 2 роки в операціях з нерухомістю, здаванню під найми і послугах юридичним особам. Найбільші показники (при постійному рості) показали: «торгівля» - +2,07 рази, «фінансова діяльність» – +74,7%.

Скорочення чисельності працівників державного управління (майже на ¼) є закономірним процесом, що обумовлений політикою держави.

ВИРОБНИЧИЙ СЕКТОР

Виробничий сектор господарського комплексу Ужгорода втрачає своє значення в розвитку та життєдіяльності міста. На початок 2010 року чисельність його працівників (без врахування малих підприємств) складала біля 7,7 тисяч осіб, що на 14,1% менше показника 2002 року.

Першим за значенням видом економічної діяльності (за кількістю працівників) є промисловість (76,5% від усіх працівників), а в самій промисловості – 54,6% працівників зайняті в обробній промисловості.

В будівництві працює 20,2% від усіх працівників виробничого сектора.

Сільське, лісове та рибне господарство відіграють незначну роль в виробничій сфері міста.

Промисловість. У промисловості міста на 1.01.2010 року працювало біля 5,9 тис. осіб, що становить 74,5% від показника 2002 року і 28,0% від показника 1991 року (тобто на 15,1 тис. осіб менше).

Представлена добувною, обробною промисловістю та виробництвом і розподіленням електроенергії, газу та води. Найбільша за чисельністю працівників є обробна промисловість.

В обробній промисловості найбільшими за чисельністю працівників є машинобудування, харчова та легка (текстильна) промисловості, на яких працює $\frac{3}{4}$ від усіх працівників обробної промисловості.

До 2009 року в структурі промисловості була і добувна промисловість де працювало від 40 до 70 працівників у різні роки.

Досить наглядно стан речей у промисловості Ужгорода показує порівняння чисельності працівників по галузях обробної промисловості 1991 р. (рік розроблення попереднього генерального плану) і сучасного стану (на початок 2010 р.).

З порівняльної таблиці видно, що зайнятість у промисловості впала майже 5 разів. Особливо відчутно скоротилася чисельність працівників у роки переходу економіки на ринкові відносини в машинобудуванні, де у 1991 році працювало біля 56% промислового персоналу (нині частка складає 16,9%), а рівень 2010 року складає лише 6,1%(!) від показника 1991 року.

Приблизно така ж ситуація є й по інших галузях промисловості.

Порівняльна структура галузей обробної промисловості м. Ужгород за ретроспективний період (2010 р. до 1991 р.)

Галузі обробної промисловості	Чисельність персоналу		
	1991 р.	2010 р.	2010 р. до 1991 р.
	осіб	осіб	%
Харчова промисловість	1592	256	16,1
Легка промисловість	3333	1149	34,5
Деревообробна промисловість	1781	402	22,6
Поліграфічна промисловість	935	306	32,7
Хімічна промисловість	614	150	24,4
Промисловість будматеріалів	728	100	13,7
Машинобудування	11748	716	6,1
Інші	271	1156	+ 4,2 рази
РАЗОМ	21002	4235	20,2

Легка промисловість, що нині є найбільшою за чисельність працівників, хоча і збільшило свою частку в структурі промисловості з 15,9% до 27,1%, має показник майже у 3 рази менший ніж у 1991 році.

Досить несподіваною є ситуація щодо підприємств харчової промисловості. У переважній більшості міст України дана галузь є одним з локомотивів, що виводить промисловість з економічної кризи або депресивного стану, нарощуючи свої потужності або відновлюючи її до рівня найбільшого розвитку. В Ужгороді дана галузь не виправдала свої можливості як стабілізуючого фактора. Нині її частка зменшилася на 1,5% від рівня 1991 роки, а в абсолютному показнику зменшення становить 83,9%.

Частка працівників деревообробної промисловості, а також поліграфічної промисловості є дещо більшою у порівнянні з 1991 роком, проте тут також відмічені зменшення чисельності працівників на 77,4% та 67,3%, відповідно.

Така ж картина є і по хімічній промисловості, промисловості будматеріалів (зменшення абсолютних показників на 75,6% та 86,3%, відповідно).

Виключенням з даного переліку є ситуація щодо інших виробництв. Тут є зростання у 4,2 рази порівняно з 1991 роком. В основному даний приріст склав за рахунок розвитку підприємств, які виготовляють меблі.

Капітальне **будівництво** (будівельно-монтажні, пусконаладжувальні роботи) та ремонт на території міста Ужгорода у 2009 році здійснювали біля 25 будівельно-монтажних підприємств. Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих на будівельно-монтажних роботах та в підсобних виробництвах є на рівні 1,5 – 2,2 тис. осіб.

Після багаторічного спаду в будівельній галузі в місті, який тривав до 2001 року і характеризувався скороченням обсягів щорічно до 20 - 25%, відбувся період стабілізації (2001 та 2002 роки), а надалі нарощування обсягів підрядних робіт (2003 рік – на 57,3%, 2004 рік – на 48,4%, 2006 рік – на 26%, 2007 рік – на 10,5%, 2008 рік – на 19,2%) до економічної кризи кінця 2008 року, що тривала до сьогоднішнього дня.

Сільське та лісове господарство відіграє незначну роль в господарському комплексі міста.

Представлене рослинництвом (де працює 109 осіб) та пов'язаних з ним послугами (ветеринарні, племінні, насінневі станції, лабораторії), де працює 59 осіб та лісовим господарством та пов'язаними з ним послугами (86 працівників).

За період останніх 8 років тут спостерігалось зростання на 76,2% (за період 2002 – 2008 років) та деякий спад в останні 2 роки (-16,2%).

НЕВИРОБНИЧИЙ СЕКТОР

У невиробничому секторі (сфері обслуговування) працює 39,5 тисяч осіб або 55,3% від числа зайнятих в усіх сферах економічної діяльності.

Провідними галузями невиробничої сфери (за чисельністю працівників) у місті є *транспорт та зв'язок, освіта, охорона здоров'я й соціальна допомога; торгівля, державне управління*, на які припадає 78,5% від числа працівників невиробничого сектора.

Нижче, у таблиці, наведена динаміка зайнятості в невиробничому секторі за видами економічної діяльності.

За ретроспективний період більшість видів економічної діяльності невиробничого сектору динамічно розвивалися і за 8 років приріст числа їх персоналу у цілому зросла на 6,3%.

Найбільшими темпами розвивались установи фінансової діяльності; оптової й роздрібної торгівлі.

Слід зазначити, що постіндустріальний розвиток економіки міста (і країни у цілому) визначив перевищення чисельності працівників невиробничого сектору (сфери обслуговування) над виробничим сектором майже вдвічі.

Торгівля, послуги з ремонту У даній галузі працює біля 5,4 тис. осіб. Значна частина торгівлі нині здійснюється підприємцями-фізичними особами та малими підприємствами.

Загалом спостерігається позитивні тенденції розвитку галузі міста: зростання обсягів товарообігу; покращення структури товарообігу; зростання кількості великих сучасних підприємств торгівлі; покращення торговельного обслуговування населення.

Дана галузь буде і надалі розвиватись. Основним напрямком цього розвитку буде будівництво мереж великих оптово-роздрібних торговельних центрів (гіпермаркетів, супермаркетів, оптових ринків тощо).

Транспорт та зв'язок. Ужгород - транзитне місто з досить потужною багатогалузевою транспортною системою, до складу якої входять залізничний, автомобільний і авіаційний транспорт.

Основною перевагою, що формує транспортну інфраструктуру міста та області, є вигідне економіко-географічне розташування - це безпосередня наближеність області до кордону України з Словаччиною, Польщею, Угорщиною, Румунією, а безпосередньо Ужгородського району з Словаччиною та Угорщиною. Місто Ужгород знаходиться на автодорозі на Словаччину. Через місто проходить залізнична магістраль. Ужгородський аеропорт нині втратив своє регіональне значення і майже не працює.

Нині біля половини чисельності працівників транспорту та зв'язку припадає на транспортні послуги та допоміжні транспортні операції.

Міський транспорт має лише 5,3% працівників від усіх працівників галузі. Тут активно розвивається сектор приватних перевізників (малі підприємства).

Серед інших видів транспорту превалує залізничний транспорт.

У пошті та зв'язку працює біля 22,1% від усіх працівників галузі.

Хоча за останні 8 років в галузі спостерігається падіння числа працівників (зменшення на 13,9%), транспорт та зв'язок нині є першою у виробничому секторі за чисельністю працівників.

Готелі й ресторани. У даному виді економічної діяльності працює біля 0,8 тис. осіб. У місті працює 15 готелів загальною ємністю 1379 місць. Найбільшими готелями міста є «Інтурист - Закарпаття», «Ужгород», «Світанок».

В установах *фінансової діяльності* (банки, кредитні організації, біржі й т.п.), в страхуванні, допоміжних послугах сфери фінансового посередництва та страхування на 1.01.2010 року працювало біля 2,9 тис. осіб.

Даний вид економічної діяльності в останні роки розвивався найбільш динамічно (за період 2002 – 2008 років приріст працівників склав 104,5%, а за період 2002 – 2010 років – 74,7%). В умовах подальшого розвитку ринкових відносин тут прогнозований подальший ріст як числа фінансових установ, так і чисельності їх персоналу.

Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям. Даний вид економічної діяльності включає операції з нерухомості, послуги у сфері інформатизації, роботи у галузі досліджень і розробок, послуги переважно юридичним особам (юридичні, адвокатські, соціологічні, нефінансові, секретарські, експедиторські послуги, технічний контроль й аналіз, реклама, підбір і забезпечення персоналом та інші). Нині в ній працює біля 2,5 тис. осіб.

За останні 8 років чисельність працівників даної сфери в цілому можна охарактеризувати як сталу.

Установи та організації, що надають послуги юридичним особам та фінансова діяльність утворюють ринкову інфраструктуру міста. На даний час в місті функціонує понад 30 філій банківських установ та понад 22 банківських відділення, понад 60 страхових організацій, бізнес-інкубатор, агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва та ін.

Державне управління. Нині в системі державного управління працює 4,8 тис. осіб. У порівнянні з 2002 роком чисельність управлінців зменшилась майже на 15%. Втім, у загалі, чисельність працівників у даному виді економічної діяльності не є сталою, коливаючись у певні роки, що пов'язано з політичними подіями та реорганізаціями деяких організацій та управлінь.

Освіта. Даний вид економічної діяльності за чисельністю працівників (7,08 тисяч осіб) поступається лише „транспорт та зв'язку”.

Структура освіти нині є наступною: 18,9% працівників освіти працюють в початковій загальній освіті; 32,3% - в середній освіті; 45,2% - у вищій освіті; 3,5% - у навчанні дорослих та іншій діяльності у сфері освіти.

За ретроспективний період (2002 – 2009 роки) чисельність освітян є в цілому сталою; зафіксовані ріст чисельності педагогічно-викладацького персоналу вищих учбових закладів і зменшення її у середній освіті.

Місто є значним освітнім центром, який готує висококваліфікованих спеціалістів переважно для Закарпаття. переважний профілів вузів - гуманітарний.

Найбільшим вищим навчальним закладом III - IV рівнів акредитації є Ужгородський національний університет (11741 студентів, 2312 осіб викладацького та обслуговуючого персоналу, має на балансі 31 споруду), художній інститут (945 студентів, 120 осіб персоналу).

Із 10 вищих навчальних закладів I - II рівнів акредитації найбільшими є: музичне училище ім. Д.Є.Задора (241 студентів, 141 осіб викладацько-обслуговуючого персоналу), природничо-гуманітарний коледж Закарпатського державного університету (716 студентів, 133 осіб персоналу), коледж мистецтв ім. А.Ерделі (234 студентів, 70 осіб персоналу).

Динаміка показує сталість чисельності студентів та викладацько-обслуговуючого персоналу у вузах I –II рівнів акредитації і поступовий ріст студентів та викладацько-обслуговуючого персоналу у вузах III – IV рівнів акредитації.

Охорона здоров'я й соціальна допомога. Даний вид економічної діяльності за чисельністю працівників є третім в структурі міста (поступається промисловості та освіті). У ньому зайнято біля 6,3 тис. осіб, що складає 16,0% від працівників невиробничого сектора. За ретроспективний період чисельність працівників є сталою, коливаючись у межах 6,0 – 6,3 тис. осіб. Із них нині 95,4% працює в сфері охорони здоров'я, 193 осіб надавали соціальну допомогу і 97 осіб займалися ветеринарною діяльністю.

В економічній діяльності *«колективні, громадські й особисті послуги»* (підприємства асенізації, прибирання вулиць й обробки відходів; організації, що здійснюють громадську діяльність; організації, які здійснюють діяльність у сфері відпочинку й розваг, культури й спорту; організації, що надають індивідуальні послуги (підприємства побутового обслуговування, пральні, хімчистки тощо)) працює біля 2,6 тис. осіб. Найбільша питома вага належить зайнятості в діяльності у сфері відпочинку й розваг, культури й спорту; організації (69,4% від усіх).

МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

Одним із суттєвих факторів успішного розвитку ринкових відносин та стабілізації економіки є активізація малого підприємництва. При відповідній підтримці мале підприємництво відіграє суттєву роль в стабілізації економіки міста, постійно зростає кількість діючих малих підприємств, їх частка і роль у переважній більшості галузей економіки міста.

За даними відділу реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності виконавчого комітету Ужгородської міської ради на 1.01.2010 в Ужгороді налічується 13582 фізичних осіб-підприємців і 3896 юридичних осіб.

У малому підприємстві Ужгорода на 1.01.2010 року працювало біля 24,2 тис. осіб, що становило 33,9% від загальної кількості зайнятого населення в господарському комплексі міста: 10,65 тис. осіб працювали на малих підприємствах і 13,58 тис. осіб як підприємці - фізичні особи (враховуючи працівників, які є у відносинах найму до підприємців – фізичних осіб).

В 2010 році функціонувало 2213 малих підприємств.

За період з 2001 року кількість малих підприємств зросла на 60,9% (із 1375 малих підприємств у 2001 році до 2213 малих підприємств на 1.01.2010 р.). При цьому чисельність працівників залишилася майже на тому ж рівні. Найбільша чисельність зафіксована на 1.01.2003 року – 11,7 тис. осіб (що на 8,5% вище показника 2001 року і на 9,8% вище існуючої чисельності).

Враховуючи, що з 2008 року статистична інформація по малих підприємствах дається у розрахунку на 10 тис. осіб населення, аналіз динаміки їх розвитку наведений для оглядності за період 2001 – 2007 років. З аналізу розвитку малих підприємств за період 2001 – 2007 років можна зробити певні висновки:

а.) при зростанні кількості підприємств на 48,7%, чисельність працівників скоротилася на 13,6% (тобто середній показник у 2001 році – 7,8 осіб на мале підприємство є значно вищим за показник 2007 року – 4,6 осіб на мале підприємство).

б.) за кількістю підприємств найбільші показники у *виробничому секторі* зафіксовані у „будівництві”, у *невиробничому секторі* в сфері фінансової діяльності, операціях з нерухомістю, здаванню під найми та послуги користувачам, охороні здоров'я та соціальній допомозі. Зростання кількості підприємств відмічене по усіх видах економічної діяльності (крім готелів та ресторанів, а також освіти, де ситуація є незмінною). Слід зазначити досить незначні (у порівнянні з іншими видами економічної діяльності) темпи росту в промисловості.

в.) за чисельністю працівників ситуація є неоднозначною. Скорочення відмічене як у виробничій сфері, так і у невиробничій сфері. Найбільше працює людей в малих підприємствах, пов'язаних з операціями з нерухомістю, здаванню під найми та послугам користувачам; торгівлі та промисловості (на які припадає 2/3 від усіх зайнятих осіб в малих підприємствах).

Значні показники зростання відмічені щодо охорони здоров'я та соціальній допомозі, транспорту та зв'язку, операціями з нерухомістю, здавання під найми та послуги користувачам, сільському господарству.

В інших видах економічної діяльності відмічені від'ємні показники динаміки чисельності працівників. Особливо слід відмітити скорочення чисельності працівників в малих підприємствах промисловості, будівництва та (що є досить несподіваним) в оптовій та роздрібній торгівлі, а також в невиробничій сфері у цілому.

На динаміку розвитку малого підприємництва впливає прибутковість, що не є ознакою усіх малих підприємств. Найбільш стабільними за прибутковістю є оптова та роздрібна торгівля, фінансова діяльність, будівництво. Нестабільними за прибутковістю є підприємства промисловості, сільського господарства, освіти, надання індивідуальних послуг.

Взагалі, на 10 тис. осіб в місті припадає 189 малих підприємств, при середньому показнику по області – 63 одиниці. Питома вага міста у загальнообласному обсязі реалізованої продукції і наданих послуг, включаючи малі підприємства, становить 36,8%.

Для підтримки малого бізнесу в Ужгороді діють об'єкти ринкової інфраструктури: понад 30 філій банківських установ та понад 22 банківських відділення, понад 60 страхових організацій, бізнес-інкубатор, агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва та ін.

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Наявність сприятливих для розвитку в Ужгороді туристичної галузі природних, історико-культурних, екологічних умов визначають її перспективи.

Закарпаття характеризується своєрідним поєднанням природних умов і туризму. Географічне розташування міста у підніжжя південних схилів Карпат з сприятливим для життя, господарювання та відпочинку кліматом, тривалість літа 4 - 4,5 місяців, сприяють залученню туристів.

Культура населення міста відзначається полінаціональністю традицій (української, русинської, лемківської, угорської, словацької, частково румунської та польської), які сформували унікальну фольклористику краю і міста. Традиційна гостинність з привабливим мистецтвом кулінарії та виноробства притаманна мешканцям міста, проведення фестивалів, виставок, ярмарків сприяють формуванню привабливого іміджу міста.

Історична спадщина міста (див. розділ «Охорона культурної спадщини»), що є надбанням громади та головним туристичним ресурсом, наповнена пам'ятками історії та архітектури. Формування туристичних маршрутів по місту включає відвідини Ужгородського замку, центральної історичної частини міста, музеїв (зокрема музеї народної архітектури та побуту, краєзнавчий).

Позитивним фактором для розвитку туристичної галузі є задовільний екологічний стан міста.

Розвинуті міська інфраструктура та сфера послуг дозволяють забезпечити високий рівень обслуговування туристів, а значний спектр готельних послуг - тимчасове перебування туристичного потоку в межах міста.

На місто припадає 21,1% від усіх місць туристичних закладів (готелі, мотель, турбаза) по Закарпатській області.

Лідерами у галузі обслуговування туристів у місті є комплекси „Ужгород”, „Інтурист-Закарпаття”, „Дружба”, „Світанок”. Тенденції до індивідуалізації роботи з відвідувачами, динамічність сучасного життя, мобільність, інформативність визначили в готельному підприємстві перетікання з попиту великих готельних комплексів на невеликі комфортабельні готелі, які містять набір необхідних послуг та мають індивідуальні особливості (готелі „Атлантик”, „СВ” та ін.).

На даний час місто Ужгород має недостатньо розвинену галузь туризму та закладів рекреаційного призначення. Переважна функція міста в системі туризму України та Закарпатті - транзитний туризм. Туристи, які зупиняються в місті, перебувають 1 - 2 дні в готелях та, частково, ознайомлюються з містом й відвідують історичними місцями та пам'ятками міста.

В галузі (КВЕД „Туристичні агентства та бюро подорожей”) працює біля 0,1 тис. осіб

Заклади рекреації в Ужгороді відсутні.

У межах міста виявлені джерела мінеральної води вуглекисло-крем'янистого типу. Наявність родовища мінеральної води дає можливість розвитку лікувально-оздоровчої діяльності в міста (при їх подальшому вивченні).

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Одним з важливих елементів економічного росту господарського комплексу міста є інвестиційна діяльність і інноваційна політика підприємств і організацій.

Головною метою інвестиційної політики є збільшення обсягів інвестицій в реальний сектор економіки шляхом забезпечення систематичного підходу до економічного розвитку, активного залучення усіх джерел фінансування, підвищення ефективності їх використання, створення сприятливого інвестиційного клімату в місті.

На даний час прямі іноземні інвестиції є досить помірні (біля \$448 на 1-го мешканця міста).

Основна частка (81,8%) спрямована в промисловість: 9,8% - в хімічну промисловість (виробництво гумових та пластмасових виробів); 8,9% в харчову промисловість, 5,4% в легку промисловість (текстильну та пошиття взуття); 4,9% в машинобудування і 49,8% в інші галузі промисловості.

Переважає більшість усіх інвестицій в основний капітал по м. Ужгород відбувається за рахунок власних коштів підприємств та організацій.

Зменшується частка інвестицій в основний капітал коштів за рахунок державного та місцевого бюджету. При цьому зростає частка за рахунок кредитів банків та інших позик, інших джерел фінансування.

Слід відзначити, що інвестиції в основний капітал міста за рахунок коштів іноземних інвесторів є незначний.

Передбачається, що надходження іноземних інвестицій може у підприємства промисловості, туристичну галузь, а також у торгівлю та підприємства, які здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям.

V. ЖИТЛОВИЙ ФОНД

Державна містобудівна політика орієнтована на стратегію, що направлена на поліпшення умов життя населення.

Законодавчими засадами містобудівельної політики є Закони України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про Генеральну схему планування території України», «Про основи містобудування».

При розробленні містобудівної документації були враховані Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 року №1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року», Закон України «Про житловий фонд соціального призначення» та ін.

При визначенні на розрахунковий строк обсягів та структури житлового будівництва для міста Ужгорода були враховані такі фактори:

- проектна чисельність населення міста;
- аналіз введення обсягів нового житлового будівництва за попередні роки;
- наявність територій, які можливо використати для забудови;
- кількість родин та однаків, які є в черзі на отримання житла;
- обсяги незавершеного будівництва;
- ветхий та аварійний житловий фонд.

Чисельність населення міста. Згідно розрахунків, проведених спеціалістами інституту демографії та соціальних досліджень ім. В.М. Птухи НАН України, чисельність наявного населення Ужгорода на 1.01.2031 р. складе **120,0** тис. осіб. Приріст нового населення складе **3,5** тис. осіб.

Аналіз введення обсягів нового житлового будівництва за попередні роки. Аналіз структури введення житла показав, що за обсягами житлового будівництва садибне (майже 60%) переважає багатоквартирне будівництво.

У структурі введення житла (за кількістю введеної в експлуатацію загальною площею) досить значну частку (3/5) займає садибне будівництво.

При цьому кількість збудованих квартир у середньому у 2,6 рази перевищує кількість збудованих садибних будинків.

Це пояснюється тим, що загальна площа садибного житлового фонду кожен рік уточнюється при інвентаризації (узаконюються добудови та надбудови минулих десятиріч), відбувається реконструкція старих будинків із збільшенням загальної площі (добудова або надбудова існуючих садибних будинків).

Середній розмір нових садибних будинків складає біля **150 м²**.

Кількість родин та однаків, які перебувають на квартирному обліку (на отримання житла). За станом на 1.01.2010 року в місті на квартирному обліку на одержання житла перебувало **4492** сімей та однаків. Також зареєстровано **4852** заяв на отримання земельних ділянок під індивідуальне садибне будівництво.

Обсяги незавершеного будівництва. Незавершене (багатоквартирне) будівництво в місті становить **34,8 тис. м²** загальної площі. Даний обсяг будівництва проектом передбачається до реалізації в першу чергу.

Ветхий та аварійний житловий фонд. За станом на 01.01.2010 р. аварійний фонд складався з 3 житлових будинків (11 квартир) загальною площею 196,4 м² загальної площі, де проживає 47 осіб.

Ветхий житловий фонд складається з 37 будинків (94 квартир) загальною площею 4157 м², де проживає 282 осіб. Таким чином аварійний та ветхий житловий фонд складає **105** квартир у **4,35** тис. м² загальної площі (проживає 329 осіб).

Преважна кількість будинків розташована по вулицях Мукачівській, Митрака, Українській, Болотинській, Гагаріна, Борканюка, Глінки, Донській, Верещагіна.

Багатоквартирне житлове будівництво

Для розміщення нового обсягу багатоквартирного будівництва середня щільність приймалася диференційовано: 6000 м²/га на вільних територіях та при вибіркового будівництві і 7000 м²/га на територіях реконструкції.

Нижче, у таблиці, наводиться перелік площадок, де передбачається розмістити обсяги нового багатоквартирного будівництва.

Розміщення нового багатоквартирного будівництва

Перелік площадок	Розрахунковий строк		
	Територія	Житловий фонд	Населення
	га	тис.м ²	тис. осіб
I. В межах міста			
1. на вільних територіях	16,1	96,6	3,86
- район „Сади”	10,3	61,8	2,47
- район вул. Осипенко	1,9	11,4	0,45
- район вул. Паризької Комуни – вул. Коритнянської	1,9	11,4	0,46
- вул. Богомольця	2,0	12,0	0,48
2. на територіях, що потребують винесення	31,3	219,1	8,76
- вул. Лаврищева (винос в/ч)	7,1	49,7	1,99
- вул. Другетів (винос в/ч)	12,3	86,1	3,44
- центр (винос цегельного заводу)	0,6	4,2	0,17
- вул. Баб'яка (винос заводу «Модуль»)	11,3	79,1	3,16
3. Вибіркове будівництво	6,0	36,0	1,39
4. Незавершене будівництво		34,8	1,60
РАЗОМ по п. I	64,8	386,5	15,61
II. За межами міста			
- Оноківці	3,6	21,6	0,86
ВСЬОГО (п.I + п. II)	57,0	408,1	16,47

Для розміщення обсягів багатоквартирної забудови на розрахунковий строк потреба в територіях складає біля 57,0 га.

Генеральним планом передбачається освоїти 31,3 га за рахунок реконструкції та на території виносу об'єктів (підприємств, військових частин й ін.). Інші обсяги нового багатоквартирного житлового будівництва пропонується розмістити на 19,7 га вільних територіях і 6,0 га вибіркового будівництва.

На даних територіях загальний обсяг багатоквартирного будівництва становитиме **408,1** тис. м² загальної площі і розподіляється наступним чином:

- незавершене будівництво (415 квартир) – **34,8** тис. м² загальної площі;
- нове будівництво – **373,3** тис. м² загальної площі;

у тому числі вибіркоче будівництво – 36,0 тис. м² загальної площі (9,6%); на територіях, що потребують виносу – 219,1 тис. м² загальної площі (58,7%), на вільних територіях – 118,2 тис. м² загальної площі (31,7%), із них 96,6 тис. м² загальної площі (в існуючій межі міста) і 21,6 тис. м² загальної площі (за існуючою межею міста).

Таким чином, щорічне введення багатоквартирного житла на протязі розрахункового строку складатиме 20,4 тис. м² загальної площі.

Садибне житлове будівництво

Для забезпечення населення, яке має можливість за свої кошти побудувати житло, були проаналізовані територіальні можливості міста і визначені площадки під нове садибне будівництво.

Перелік площадок, де передбачається розмістити нове садибне будівництво, наводиться в таблиці нижче.

Розміщення нового садибного будівництва

Перелік площадок	Розрахунковий строк			
	Територія	Кількість садиб	Житловий фонд	Населення
	га	од.	тис. м ²	осіб
1. У міській межі				
Район „Сади”	10,1	175	26,2	0,52
р-н вул. Загорської	66,0	1144	171,6	3,43
р-н об’їзної дороги (озеро)	21,2	367	55,1	1,10
Заплава (гідропарк)	12,0	208	31,2	0,62
р-н вул. Єнковської	1,3	22	3,3	0,07
ВСЬОГО	110,6	1916	287,4	5,74
2. За існуючою межею міста				
Оноківці	19,0	272	40,8	0,82
Холмський	21,7	311	46,7	0,93
Коритнянський	28,7	411	61,7	1,23
Баранівці	60,0	860	129,0	2,58
Великолазівська-1	8,0	115	17,3	0,34
Великолазівська-2	47,0	674	101,1	2,00
ВСЬОГО	184,4	2643	396,6	7,90
РАЗОМ	295,0	4559	684,0	13,64

Слід відзначити, що вільні території, які можна було б використати під садибне будівництво в місті обмежені. Тому, обсяги нового садибного будівництва запроектовані на територіях, які включаються в межі міста.

Після аналізу територіальних ресурсів міста та територій, які можливо включити в проектну межу міста, вишукано **295,0** га територій під садибну забудову.

На даній площі можливе розміщення біля **4,56 тисяч** земельних ділянок під садибне будівництво (при середньому розмірі ділянок у 0,05 – 0,06 га).

Обсяг нового садибного будівництва на протязі розрахункового строку складе **684,0 тис. м²** загальної площі, що становитиме ~ 34,2 тис. м² загальної площі щорічного введення садибного житла. Середній розмір будинку орієнтовно приймався у 150 м² загальної площі.

Проектний житловий фонду міста на розрахунковий строк

Таким чином, на розрахунковий строк житловий фонд Ужгорода зросте у 1,46 рази і складе біля 3465,3 тис. м² загальної площі.

Із нього 63,2% буде припадати на багатоквартирну забудову і. відповідно, 36,8% на садибну забудову.

Житлова забезпеченість по місту збільшиться на 41,6% і досягне рівня 28,9 м² на одного мешканця, у багатоквартирній забудові – 25,2 м²/людину і в садибній забудові 38,6 м²/людину.

Такі показники дозволять підняти рівень проживання в місті до комфортного і сприяти підвищенню рівня життєдіяльності жителів міста.

Втім, прогнозуючи на розрахунковий строк структуру нового житлового будівництва, складно визначати в даний час, яким буде масове житлове будівництво до 2031 року, який тип будівель буде найбільш придатним для населення.

Тому, на подальших стадіях розроблення програми житлового будівництва необхідно залучати різні структури, що прогнозують напрямки і темпи технічного прогресу в цілому, а також ріелторські фірми, що володіють питаннями попиту та пропозицій на житло усіх видів, яке постійно змінюється.

Треба прийняти до уваги, що генеральний план розроблює стратегію розвитку міста. При розробці детальних планів територій на окремих ділянках структура та обсяги житлового будівництва будуть уточнюватися.

Динаміка житлового фонду на розрахунковий строк

Тип забудови	За станом на 1.01.2010		Вибуття житлового фонду	Нове будівництво		Проектний житловий фонд		Населення, тис. осіб		Житлова забезпеченість, м ² /людину	
	тис. м ²	%		тис. м ²	тис. м ²	%	тис. м ²	%	існуюче	проектне	існуюча
Багатоквартирна	1782,2	75,0	0,2	408,1	37,4	2190,1	63,2	93,3	87,0	19,1	25,2
Садібна	595,3	25,0	4,1	684,0	62,6	1275,2	36,8	23,2	33,0	25,7	38,6
РАЗОМ	2377,5	100,0	4,3	1092,1	100,0	3465,3	100,0	116,5	120,0	20,4	28,9

VI. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ

Ужгород відноситься до категорії історичних міст із цінною архітектурно-планувальною спадщиною, що збереглася. На території міста збереглися основні риси й ознаки старого планування, ансамблі та окремі будинки, унікальної історичної, містобудівної й архітектурної цінністю, а також високої якості рядова житлова забудова.

Деякі вулиці, зафіксовані забудовою різних періодів, зберігають напрямки доріг і торгових шляхів давньоруського періоду і середньовіччя.

Значні території були щільно забудовані житловими будинками і господарськими спорудами, які обмежують довгі й вузькі двори, характерні для планування Ужгорода XIX століття. Членування кварталів на вузькі ділянки визначило ритм забудови вулиці, її масштаб.

Якісно іншим етапом містобудівного розвитку міста стала забудова 30-х років XX століття, яка є яскравим прикладом чеського функціоналізму довоєнного періоду. Ансамблевість рішення, урівноваженість відкритих просторів і окремих об'єктів, культура деталей, рівень благоустрою дозволяють віднести ці об'єкти до розряду охоронних.

До таких ансамблів відноситься новий адміністративно-житловий центр, розташований на березі р. Уж, західніше історичної частини міста.

На території міста розташовано 5 об'єктів, що мають статус пам'яток архітектури загальнодержавного значення. Крім того, в місті є пам'ятки містобудування і архітектури місцевого значення, значна кількість пам'яток історії та археології.

У післявоєнні роки забудова в історичній частині міста практична не велася. Нове масове будівництво й окремі будинки культурно-побутового обслуговування в останні роки велось, в основному, у південній частині міста, за межами історичного центра.

Зайва ширина вулиць і площ, забудова великими житловими кварталами з одноманітними довгими типовими житловими будинками не забезпечили формування гармонійної міської забудови, яка мали би спадковість і продовжувала традиції забудови історично сформованого міста.

Промислово-складська зона представлена невеликими *Західним* та *Східним* промисловими районами, а також значними промисловими районами *Південний-1* і *Південний-2*. У цих промислових районах значна кількість підприємств потребує реструктуризації та зміни цільового призначення земель.

Необхідно виконати галузевим інститутом «ПромбудНДІпроект» спеціалізовану роботу «Аналіз стану промислово-складських територій і пропозиції по їх використанню на перспективу».

Для прийняття рішення про використання міських територій м. Ужгорода були проаналізовані умови можливого територіального розвитку, виходячи з урахування наступних факторів:

- наявність вільних від забудови територій в межах існуючої міської межі;
- врахування планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, прибережно-захисних зон, шумових зон та ін.);
- необхідність знесення ветхого та застарілого житлового фонду;

- винесення промислових підприємств і військових частин;
- розміщення об'єктів містобудування (житлової і громадської забудови) на землях, які потребують інженерної підготовки територій та інших заходів.

Одним з найбільш ємних територіальних елементів при рішенні питань розвитку міста є землі житлової і громадської забудови.

При коригуванні генерального плану проведений розрахунок потреб у територіях для розміщення садибної та багатоквартирної забудови. Вона складає 57,0 га для розміщення багатоквартирної забудови і 295,0 га для розміщення садибної забудови.

Згідно аналізу територій в міській межі визначена кількість земель, вільних від забудови – 127,4 га.

Таким чином, загальний дефіцит територій для розміщення житлової забудови в цілому по місту становить 225,3 га.

Для розміщення багатоквартирної забудови пропонується винесення заводу «Модуль» (11,3 га), в центральній частині міста колишнього цегляного заводу (0,6 га), а також військових частин по вул. Лаврищева (7,1 га) і по вул. Другетів (12,3 га). Крім того, площа за межами міста в Оноківцях (3,6 га).

Розміщення садибного житлового фонду передбачається в існуючій межі міста і поза неї. У міській межі є 110,6 га вільних територій. Найбільшими є райони: вулиці Загорської (66 га), заплави (гідропарку) – 12 га та „Сади” (10,1 га). Перші дві площадки потребують заходів по захисту території від підтоплення і затоплення.

Інші 184,4 га реалізуються за рахунок включення в міську межу земель суміжних сільських рад (див. розділ «Житловий фонд»).

Таким чином, в новому житловому фонді, багатоквартирному і садибному, розселяється орієнтовно біля 30,1 тис. осіб.

Усі площадки нового житлового будівництва забезпечені зручними зв'язками по магістральних вулицях з центральною та іншими частинами міста і не порушують існуючу планувальну структуру.

Згідно розрахунків, у нових районах розміщені заклади первинного обслуговування (дошкільні, шкільні заклади та ін.).

Генеральним планом закладені значні території для формування рекреаційних зон з розміщенням в них спортивних споруд, як площинних, так і критих об'єктів, а також готельних комплексів на 200 місць (4 об'єми по 50 місць з ресторанами та торговими центрами загальною площею 1000 м², культурно-оздоровчий центр на 30 місць і спортивно-оздоровчий центр на 200 місць).

У північній частині міста, до об'їзної дороги в міську межу включено 158,0 га лісового масиву (з них 83,78 га ботанічний сад Ужгородського університету).

Крім того, в районах нового житлового будівництва (райони вул. Загорської і житлового масиву „Сади”) пропонується сформувати рекреаційні зони з розміщенням спортивних майданчиків на територіях площею 37,7 га і 25,5 га, відповідно.

Таким чином, при коригуванні генерального плану сформувалась вісь схід – захід уздовж річки Уж, яка включає в себе рекреаційні зони уздовж вул. Загорської, в районі нової забудови „Сади”, далі на схід – Боздошський парк з комплексом рекреаційних і спортивних споруд і „гідропарк” в районі житлової забудови „Заплава”, загальною площею 144,2 га.

Загальна архітектурно-планувальна композиція центральної частини міста будується на ідеї створення єдиного комплексного ядра, яке розкрите своїми площами, ансамблями, парками і спортивними спорудами на головну природну вісь – р. Уж.

Планувальні райони зв'язуються з центральним ядром системою існуючих і проектних транспортних зв'язків, об'єднаних транспортним колом. На заході – проходить по Боздошському мосту, через митницю, далі по східній і південній об'їзній дорозі. Територія ядра центру максимально вивільнена від транзитного транспорту.

У генеральному плані даються пропозиції по зонуванню території, а саме:

- формування сельбищної зони міста (як в частині освоєння земель під садибну і багатоквартирну забудову в міській межі, так і за нею);
- формування рекреаційної зони (уздовж р. Уж і включення лісового масиву та ботанічного саду в північній частині міста);
- пропозиції по реструктуризації промислових зон і зміни цільового використання земель Міністерства оборони;
- зона адміністративних будівель і об'єктів культурної спадщини (центральна зона) залишається в існуючому стані (даються пропозиції по організації руху транспорту).

У частині територіального розвитку, генеральний план передбачає значне збільшення площі міста, враховуючи дефіцит територій для розвитку сельбищної зони, а також розширення кладовища і включення в міську межу звалища.

Генеральним планом намічений територіальний розвиток за рахунок земель 5 сільських рад в південному, східному і північно-східному напрямках. Це землі Баранінської (329,9 га), Великолазівської (239,6 га), Коритнянської (120,3 га), Оноківської (284,1 га), Холмської (50,3 га) сільських рад.

VII. ОБГРУНТУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЕКТНИХ МЕЖ МІСТА

Згідно даних управління земельних ресурсів у м. Ужгород, територія міста складає **3972,8** га.

На даний час звіт за формою 6-зем розробляється на територію міста у 3156,02 га. Там же (розділ 1 звіту) було зазначено, що ще 480,8 га територій використовувалися містом але входили до інших адміністративно-територіальних одиниць. Тобто звіт розроблявся на 3528,82 га.

Враховуючи відсутність сучасного використання земель за категоріями за звітом за формою 6-зем, баланс існуючого та проектного використання земель міста Ужгорода не розроблявся.

Слід зазначити, що усього у середньому на 1 мешканця нині припадає 341,0 м² земель (густота населення – 2932 осіб/км² – є найвищою в області).

У проекті коригування генерального плану передбачено як збільшення території міста, так і ефективне використання територій в існуючій межі.

Для розвитку міста (будівництво житлово-громадської забудови, об'єктів транспорту, вуличної мережі, зеленого та спортивного будівництва) в нову межу міста передбачається включити орієнтовно **1024,2** га: 329,9 га земель Баранінської сільської ради, 239,6 га земель Великолазівської сільської ради, 120,3 га земель Коритнянської сільської ради, 284,1 га земель Оноківської сільської ради і 50,2 га земель Холмської сільської ради (див. таблицю нижче).

Із них на даний час **188,9** га земель сільських рад зайняті житловою (садибною) та громадською забудовою, промислово-комунально-складськими об'єктами, смугою відводу залізниці, міськими кладовищем та звалищем, вулицями та дорогами.

На **835,3** га проектних територій передбачається розмістити житлову та (201 га разом садибною та багатоквартирною) та громадську (32,7 га) забудову; розширення на 13,8 га кладовища „Барвінок”. Для досягнення нормативного рівня містом зелених насаджень загального користування, будівництва спортивних об'єктів та підвищення екологічного стану в міську межу пропонується включити 20,5 га держлісфонду та 488,5 під зелені насадження, зелені зони, спортивні зони (із них 83,8 га ботанічного саду та 74,2 га нового лісопарку). 78,8 га припадатиме на вулиці, проїзди та дороги.

Таким чином, проектна площа Ужгорода на розрахунковий строк збільшиться на 25,8% і складе біля **4997,0** га.

На розрахунковий строк на 1 мешканця у середньому буде припадати 416,4 м² міських земель.

Території сільських рад, що приєднуються до міста Ужгорода

Категорії земель	Баранінська	Великолазівська	Коритнянська	Оноківська	Холмська	Разом
Існуючі території, у т. ч.	76,0	56,0	27,0	25,2	4,7	188,9
садибна забудова	48,3	28,4	12,9	21,4	0	111,0
громадська забудова	0	6,8	0	0,6	0	7,4
промислово-комунально-складські території	1,9	6,8	14,1	0	4,7	27,5
смуга відводу залізниці	0	14,0	0	0	0	14,0
вулиці, проїзди	0	0	0	3,2	0	3,2
кладовище	16,3	0	0	0	0	16,3
звалище	9,5	0	0	0	0	9,5
Проектні території, у т. ч.	253,9	183,6	93,3	258,9	45,6	835,3
садибна забудова	73,0	55,0	28,7	19,0	21,7	197,4
багатоквартирна забудова	0	0	0	3,6	0	3,6
громадські центри	8,6	8,4	4,9	8,8	2,0	32,7
кладовище	13,8	0	0	0	0	13,8
вулиці, проїзди	26,3	24,6	11,9	11,8	4,2	78,8
зелені насадження, зелені зони, спортивні зони	132,2	95,6	47,8	195,2 ¹	17,7	488,5
держлісфонд	0	0	0	20,5	0	20,5
Всього	329,9	239,6	120,3	284,1	50,3	1024,2

¹ Із них 83,8 га – ботанічний сад і 74,2 га – лісопарк.

Проектна межа міста Ужгород проходить по державному кордону України з Словаччиною. Далі на півночі продовжується від державного кордону по існуючій межі міста до північної об'їзної дороги, по об'їзній дорозі до житлового масиву, між житловим масивом садибної забудови і масивом садових товариств до південної межі с. Оноківці, далі по межі села Оноківці, по межі кладовища с. Оноківці, по межі нижнього складу лісокомбінату, по межі вантажного подвір'я, перетинає залізничні колії і вздовж автомобільної дороги на смт Перечин доходить до річки Уж.

Далі проходить по правому берегу річки Уж до ЛЕП, перетинає річку і вздовж існуючої межі включає дубовий гай, частину садових товариств та житловий масив Горяни і доходить до автомобільної дороги на Циганівці; перетинає автодорогу і проходить по краю садибної житлової забудови по вул. Рильського, далі по вул. Подгорянки і вул. Томчанія доходить до каналу, а далі вздовж каналу до автодороги на м. Мукачеве.

Далі проектна межа проходить по автодорозі на м. Мукачеве на південь до вул. Проектної 18 і потім по вул. Проектній 18, вул. Проектній 16 до кінця проектної ділянки № XVIII; далі по краю проектного житлового масиву садибної забудови до автодороги на кладовище і звалище, по межі проектної ділянки Барвінківського кладовища, включає звалище ТПВ, продовжується по межі існуючого Барвінківського кладовища

Далі по зеленій смузі до автодороги на м. Мукачеве вздовж північної межі с. Барвінкове. Проектна межа потім повертає в бік міста і проходить вздовж автодороги на Мукачеве до кільцевої розв'язки, до вул. Молодіжної, далі по вул. Молодіжній і південній об'їзній дорозі до залізниці на м. Чоп, далі по вул. Проектній 12 до існуючої межі міста, перетинає залізницю та іде по зеленій захисній смузі залізниці до вул. Можайського, а далі по вул. Можайського, вул. 8-го Березня, між багатоквартирною забудовою міста і садибною забудовою с. Сторожниця до річки Уж, а далі по лівому берегу р. Уж, по існуючій межі міста перетинає річку і доходить до державного кордону України і Словаччини.

Площа земель, які включаються в межі Ужгорода та їх розподіл за видами використання, потребують уточнення під час проведення додаткових робіт (виконання проекту встановлення межі міста Ужгорода та винесення в натуру межі міста).

Згідно з п. 3 ст. 173 Земельного кодексу України включення земельних ділянок у межі населеного пункту не тягне за собою припинення прав власності і права користування цими ділянками, якщо не буде проведено їх вилучення (викуп) відповідно до Земельного кодексу України.

VIII. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 р. за №878 «Про затвердження Списку історичних населених місць України» місто Ужгород віднесене до історичних міст.

Історико-містобудівний аналіз, виконаний за матеріалами Львівського інституту „Проектреставрація”, а також за даними, наданими Закарпатським краєзнавчим музеєм і Управлінням культури Закарпатської облдержадміністрації, можна констатувати про наявність 8 пам'яток містобудування та архітектури національного значення і 2-х пам'яток монументального мистецтва національного значення.

Крім того, на території міста знаходиться 14 пам'яток містобудування і архітектури місцевого значення, а також 14 пам'яток монументального мистецтва місцевого значення, 17 пам'яток історії місцевого значення.

Співставлення існуючої планівки ядра центру з картографічними матеріалами 1772, 1800, 1900, 1928 років, дозволяє зробити висновок про її високий рівень збереження і містобудівної цінності, що дає підставу вийти з пропозиціями щодо взяття під охорону держави усієї території ядра центру шляхом створення історико-архітектурного заповідника.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року за №318 «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць», а також Постанови Кабінету Міністрів України від 3 липня 2006 року за №909 (п. 2) визначена необхідність розроблення науково-проектної документації для визначення, використання і збереження історичного ареалу міст, селищ та сіл, занесених до списку історичних населених пунктів.

Згідно діючої нормативної документації розробляється два види науково-проектної документації:

- «Історико-архітектурний опорний план, межі історичних ареалів міста»;
- «Зони охорони пам'яток архітектури та містобудування» у масштабі розроблення генерального плану.

Ці роботи є окремими видами робіт, а не розділами генерального плану.

Враховуючи вищевикладене та з метою охорони збереженої історико-культурної спадщини, необхідно розробити дану документацію спеціалізованим інститутом.

ІХ. ЗЕЛЕНІ НАСАДЖЕННЯ ТА СПОРТИВНІ СПОРУДИ

На даний час зелені насадження загального користування в Ужгороді складають біля 57,0 га. Представлені парками, скверами, бульварами. Площа таких територій нині є недостатньою, оскільки їх питома величина в розрахунку на одного мешканця міста складає біля 30% від нормативної.

Для покриття дефіциту в зелених насадженнях загального користування та доведення питомих показників до нормативних, при коригуванні генерального плану визначено необхідну площу таких насаджень, виходячи з розрахункової чисельності населення 120 тис. осіб.

Згідно з "ДБН 360-92**" (п. 5.4, табл. 5.1) потреба в зелених насадженнях загальноміського значення складає 120 га (при нормативі 10 м²/люд для природної зони Закарпаття), а потреба в зелених насадженнях загального користування для житлових районів - 72 га (при нормі 6 м²/люд.). Таким чином, загальна потреба в озеленених територіях загального користування для міста в цілому становитиме 192 га.

Проектом передбачається включення в міську межу зелених насаджень лісового масиву на північному-сході міста (створення на його базі лісопарку), зелене будівництво в районах вул. Загорської, житлового масиву „Сади”, гідропарку. Усього запроєктовано біля 166,4 га нових зелених насаджень загального користування.

Існуючі та запропоновані при коригуванні генерального плану зелені насадження представлені у таблиці.

Зелені насадження загального користування м. Ужгорода

Назва	Площа існуючих насаджень, га	Площа запроєктованих насаджень, га	Загальна площа, га
<i>Існуючі насадження</i>			
Парк «Підзамковий» (район вул. Підградської)	4,0	—	4,0
Парк відпочинку «Боздошський» (район вул. Бездошської дороги)	50,0	—	50,0
Партерний сквер (площа Народна)	2,0	—	2,0
Липова алея (набережна)	1,0	—	1,0
<i>Запроєктовані насадження</i>			
Парк району „Сади”	—	25,5	25,5
Паркова зону біля р. Уж в районі вул. Загорської	—	37,7	37,7
Гідропарк	—	29,0	29,0
Лісопарк	—	74,2	74,2
Разом	57,0	166,4	223,4

З таблиці видно, що за рішеннями генерального плану загальна площа озелених територій загального користування (у порівнянні з існуючим станом) зросте майже у 3,9 рази.

Поряд з озелениними територіями загального користування передбачені зелені насадження спеціального призначення для озеленення:

- санітарно-захисних зон від підприємств;
- прибережних захисних смуг навколо річок, озер та декоративних водойм;
- крутих схилів та ярів;
- уздовж магістралей автомобільного та залізничного транспорту.

Передбачається також озеленення навчальних закладів, лікарень, біля нових громадських центрів тощо.

Одним з найбільш важливих питань щодо розвитку зони відпочинку стане будівництво комплексу спортивних споруд. Генеральним планом передбачається як реконструкція існуючих, так і спорудження нових об'єктів, основні з яких (спортивні спеціалізовані центри, спортивні зали загального користування, криті й відкриті басейни) пропонується розмістити у структурі зелених насаджень загального користування та в районах нового житлового будівництва.

X. ПРОТИПОЖЕЖНІ ЗАХОДИ

За даними Ужгородського районного управління ГУ МНС України в Закарпатській області (лист від 11.08.2009 р. за №1/758), в Ужгороді є два пожежні депо на 6 пожежних автомобілів:

- 1-а самостійна пожежна частина (вул. Болгарська, 2) – 4 пожежні автомашини АЦ-40;
- 2-а підпорядкована пожежна частина (вул. Кармелюка, 12) – 2 пожежні автомашини АЦ-40.

Згідно з "ДБН 360-92***" (табл. 6.1) для міст з населенням 101 - 200 тис. жителів слід передбачати 1 пожежну автомашину (автоцистерну) на 7 тис. осіб. Виходячи з цього, потреба визначається у 17 пожежних автомашин.

Крім того, згідно таблиці 3 додатку 3.1 ДБН 360-92** для міста людністю 100 – 350 тис. осіб, додатково необхідно 3 спецавтомобілі (автодрабини або автопідійомника)¹.

Отже, у цілому, на розрахунковий строк в Ужгороді необхідно мати 20 пожежних автомашин, тобто дефіцит у пожежних машинах складає 14 одиниць

Враховуючи масштаби міста, його фізичні розміри та необхідність забезпечення нормативних вимог (радіус обслуговування пожежного депо – 3 км по вулицях загального користування), генеральним планом пропонується спорудження 4 нових пожежних депо (на 2 - 4 автомашин кожне) з загальною кількістю у 14 пожежних автомашини.

Генеральним планом пропонується створити пожежні частини:

- в районі вул. Загорської (для охоплення західної частини міста) – на 4 пожежні автомобілі;
- в районі об'їзної дороги (для охоплення східної частини міста) – на 4 пожежні автомобілі;
- в районі автомобільного ринку на продовженні вул. Коритнянської (для охоплення південної частини міста) – на 4 пожежні автомобілі;
- по вул. Закарпатській (для охоплення північної частини міста) – на 2 пожежні автомобілі.

Пріоритетність будівництва та ємність нових пожежних депо вирішується планами соціально-економічного розвитку міста.

У разі розміщенні нових виробничих об'єктів (промислових, сільськогосподарських та н.) враховувати при розміщенні нових пожежних депо вимоги п. 3.37 СНиП II-89-80* та п. 3.31 ДБН Б.2.4-3-95.

При освоєнні нових територій і розміщення нових об'єктів житлового, громадського та промислового значення, які можуть не входити в радіус обслуговування існуючого пожежного депо необхідно будівництво нового пожежного депо.

¹ В місті є 16-поверховий будинок і ще один будується.

Крім того, з метою забезпечення пожежегасіння, передбачається закільцювання водопровідних мереж, влаштування на них пожежних гідрантів на відстані не більше 150 м один від одного, створення запасу води, яку необхідно зберігати в спеціальних резервуарах на територіях водопровідних споруд. На територіях зелених насаджень загального користування та місць відпочинку створюються штучні водойми, що одночасно можуть використовуватися для зберігання аварійних запасів води. У районах садибної забудови передбачається встановлення водопровідних колонок.

Береги річки Уж облаштовуються пірсами через кожні 500 м, що забезпечить зручний забір води у будь-яку пору року не менше, ніж трьома пожежними машинами водночас. Штучні водойми та пірси обладнуються зручними під'їздами.

Згідно вимог НАПБ А.01.001-2004 пожежні гідранти і водойми повинні мати під'їзди з твердим покриттям, розмірами не менше 12 м x 12 м для встановлення пожежних автомобілів і забирання води будь-якої пори року. Детальніше їх розташування проробляється на наступних стадіях проектування (детальний план території та ін.)

Розрахунок потреби води на пожежегасіння наведений в розділі генерального плану «Водопостачання» (том II).

ХІ. МІСЬКІ КЛАДОВИЩА

На території Ужгорода знаходиться 9 кладовищ. Крім того, за межею міста розташоване на землях Баранінської сільської ради діюче міське кладовище «Барвінок» (16,3 га)

Територіальні резерви для поховань на даний час складають біля 1,29 га (0,09 га кладовища „Горяни”, 0,39 га єврейського кладовища і 0,81 га кладовища „Барвінок”).

Виходячи з нормативного розрахунку потреба в територіях під кладовища на розрахунковий строк складе 28,8 га.

Тому, враховуючи існуючі територіальні резерви кладовища, генеральним планом передбачено покриття дефіциту в територіях для нових поховань (27,51 га) за рахунок:

- розширення кладовища „Барвінок” (за рахунок земель Баранінської сільської ради, які включаються в нову міську межу) на 13,8 га;
- освоєння територій в районі очисних споруд - кладовище „Загорське” – 6,2 га;
- нова площадка під кладовище „Північне” – 7,5 га.

XII. СИСТЕМА ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Виходячи із прийнятої проектно-планувальної структури в генеральному плані міста закладена раціональна організація та розміщення мережі установ та підприємств обслуговування, які забезпечують поряд з іншими факторами найбільш сприятливі умови для проживання та відпочинку населення.

Заклади освіти

У місті сформована розгалужена мережа освітніх навчальних закладів усіх типів. Так, нині функціонує 20 дошкільних навчальних заклади (ДНЗ) різних типів та форм власності (раніше їх налічувалося біля 42). Їх ємність становить 2279 місць, а відвідує їх 3574 дітей, отже сучасний дефіцит становить 1295 місць. Усі ДНЗ придатні для використання на розрахунковий строк.

Відповідно ДБН 360-92**, нормативна місткість ДНЗ загального типу прийнята згідно з прогнозованою віковою структурою населення міста і на розрахунковий строк становить 3176 місць. Дефіцит складатиме 897 місць.

Генеральним планом передбачається будівництво в місті нових ДНЗ. Місцях їх розміщення - це території нових житлових масивів та кварталів. Усього запропоновано (зарезервовано) 8 ділянок, на яких можливо розмістити ДНЗ ємністю від 100 до 200 місць., що дозволить перекрити дефіцит в місцях та будувати сучасні ДНЗ (з басейнами, зимовими садами, ігровими майданчиками тощо).

У місті 30 загальноосвітніх навчальних закладів різних типів (загальноосвітні школи, гімназії, ліцеї, навчально-виховні комплекси). Кількість дітей і підлітків, охоплених загальною середньою освітою, становить 14500 школярів (самі школи розраховані на 15827 місць), із них 1111 дошкільнят і 13400 учнів.

Згідно підрахунків, на розрахунковий строк потреба в школах складе 18744 місць, тобто виникне дефіцит у 2918 місць. Враховуючи розвиток міста виникне також проблема забезпечення нових житлових кварталів та масивів шкільними закладами.

Для вирішення проблем генеральним планом передбачено будівництво 4 нових загальноосвітніх шкіл: дві ємністю біля 1000 місць кожна (мікрорайон Боздаш, район вул. Загорської), школа на 600 місць в районі Табла і початкова школа на біля 400 місць в районі Оноківці.

Міжшкільні центри комп'ютерного й виробничого навчання

Допрофесійне і професійного вивчення окремих предметів надає ЗОШ №19 (ємністю 1000 місць). Тобто дефіцит міжшкільних комп'ютерних центрів по місту становить 6868 місць. Їх дефіцит пояснюється підвищенням рівня забезпеченості комп'ютерами як загальноосвітніх шкіл так і в цілому населення, що дозволяє створювати комп'ютерні центри в кожній школі. Для задоволення потреби у виробничому навчанні, пропонується використовувати приміщення ЗОШ, у т.ч. у нових шкільних закладах будівництво майстерень та класів з виробничого навчання.

Позашкільні заклади

На даний час місткість позашкільних закладів становить біля 6000 місць, що повністю задовольняє потреби населення у закладах даного типу.

Це: багатoproфільний Палац дитячої і юнацької творчості (на 5000 місць), дитяча музична школа №1 ім. Чайковського, дитяча школа мистецтв, дитячо-юнацькі спортивні школи.

На розрахунковий строк будівництво нових закладів не передбачається.

Будинки-інтернати психоневрологічні інтернати, спеціальні житлові будинки і групи квартир для інвалідів на кріслах-колясках та їх сімей.

В межах міста даних діє лише один соціальний заклад – територіальний центр обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян на 30 місць. Генеральним планом необхідний обсяг соціальних закладів пропонується розмістити в зоні впливу міста в екологічно кращих умовах, ніж це можливо в місті. Для цього необхідно виконати окрему роботу (проект розміщення), з урахуванням природних умов, територіальних можливостей та наявності трудових ресурсів для забезпечення закладів персоналом.

Спеціальні житлові будинки і групи квартир для інвалідів на кріслах-колясках та їх сімей розміщуються на перших поверхах багатоквартирних будинків (детальніше їх кількість планується при проектуванні окремих багатоквартирних (багатоповерхових) будинків).

Установи охорони здоров'я, спортивні і фізкультурно-оздоровчі установи.

Ужгород має розвинену систему охорони здоров'я. До її складу входять міські (центральна клінічна лікарня, пологовий будинок (міський перинатальний центр), дитяча лікарня з поліклінікою, психоневрологічний диспансер, поліклініка №1), обласні (клінічний онкологічний, протитуберкульозний диспансер, лікувально-фізкультурний дермато-венерологічний, клінічний гастроентерологічний, кардіологічний та наркологічний диспансери, клінічна лікарня, поліклініка, стоматологічна поліклініка) та відомчі (клінічна лікарня Львівської залізниці, поліклініка УВС Закарпатської області) заклади.

Лікарні (стаціонари) мають загальну ємність 1535 ліжок. Загальна ємність амбулаторно-поліклінічних закладів складає 4047 відвідувань за зміну. Станції швидкої допомоги мають на балансі 15 автомобілів (потребують реконструкції). Молочна кухня розрахована на 220 порцій на добу. Широко розвинена мережа аптек (переважно комерційного напрямку).

Таким чином, рівень забезпечення закладами охорони здоров'я є недостатній.

Ємності поліклінік у цілому достатньо для мешканців міста та зони впливу (району та області). Проте є недостатня забезпеченість ліжками стаціонарів (лікарень). Так, ліжковий фонд (що скоротився останніми десятиліттями через брак фінансування) забезпечує нормативні вимоги щодо мешканців міста на ~ 90%, а враховуючи населення зони впливу (район та область) лише на половину (47,3%). Спеціалізовану медичну допомогу населення області отримує в надобласному центрі – м. Львові.

Враховуючи брак територій для розвитку міста, пропонується нові лікарні розмістити у вигляді „медичного містечка” в приміській зоні Ужгорода. Вибір місця розміщення медмістечка проводиться при розробленні схеми планування території Ужгородського району. Також, враховуючи незначну людність міста у порівнянні з іншими обласними центрами країни та периферійне розташування Ужгорода в системі розселення області, пропонується „делегувати” частину обласних медичних закладів в інші міста, що мають більш „центральне” розташування в області – Мукачеві, Виноградіві, Хусті.

Забезпеченість машинами швидкої допомоги складає майже 80%. Проте станції швидкої допомоги на розрахунковий строк будуть непридатними для подальшої експлуатації і потребують або капітального ремонту або перебудови на нові з доведенням кількості автомобілів до нормативної.

Нормативні вимоги до потужностей та площ молочних кухонь, не відповідають сучасним вимогам щодо гігієни та приготування харчування немовлятам. Для задоволення нормативних вимог необхідно додатково 300 м² приміщень молочних кухонь щодо приготування та видавання додатково майже 4,8 тис. порцій на добу. Їх пропонується розміщувати на територіях громадських центрів (окремим або вбудовано-прибудованими спорудами), що резервовані генеральним планом.

Фізкультурно-оздоровчі установи

Спортивні споруди Ужгорода представлені 41 фізкультурно-спортивними спорудами, 29 спортивними залами загального користування у 8300 м² площі підлоги, 3 басейнами загального користування у 1775 м² дзеркала води. Усі фізкультурно-спортивні об'єкти займають площу 23 га.

На розрахунковий строк необхідно збудувати 3940 м² спортивних залів загального користування, 4225 м² дзеркала води плавальних басейнів, 1800 м² площі підлоги приміщень реабілітаційних центрів.

Крім того необхідно біля 109 га територій під спортивні спеціалізовані центри. Враховуючи обмеженість територіальних ресурсів, генеральним планом пропонується такі центри розмістити в приміській зоні, а деякі (під зимові види спорту) в гірських районах Карпат.

Для потреб міста в спортивних об'єктах, зарезервовані місця в районі вул. Загорської, в районі гідропарку та в нових мікрорайонах та кварталах житлової забудови. Приміщення реабілітаційних центрів пропонується будувати вбудовано-прибудованими з новими багатоквартирними будинками або в проектних громадських центрах. Окремо запропоноване будівництво спортивно-оздоровчого центру на 200 місць.

Установи культури і мистецтва

Ужгород є значним культурним центром Закарпаття. Послуги в сфері культури надають Закарпатський обласний український музично-драматичний театр ім. Толстого (800 місць), обласний театр ляльок (168 місць), філармонія (має 2 зали на 180 і 454 місць), 3 музеї та 2 філії музеїв, міський будинок культури – центр дозвілля, районний будинок культури та будинок культури обласної ради профспілок.

Широка мережа масових (міських та обласних) бібліотек має книжкові фонди у 756 тис. томів у цілому та 452 читацьких місць. Найбільшими за фондами є обласні бібліотеки – універсальна наукова бібліотека і бібліотека для дітей та юнацтва.

Для забезпечення нормативного рівня бібліотек передбачається будівництво їх філій в мікрорайонах Шахта, Перемога, Дравці та нових житлових мікрорайонах та кварталах вбудованими або в громадських центрах.

Також заплановане будівництво культурно-оздоровчого центру на 300 місць.

Підприємства торгівлі, харчування і побутового обслуговування.

Підприємства цих видів послуг є в основному у приватній власності, їхня кількість регулюється умовами ринкової економіки. В місті функціонує розгалужена закладів торгівлі та підприємств харчування.

Так, діюча торгова мережа підприємств-юридичних осіб, що здійснюють діяльність з роздрібною торгівлі та ресторанного господарства налічує 1408 магазинів торговою площею 172,531 тис. м², 631 об'єктів ресторанного господарства на 28197 місць.

Проте, проектом заплановане будівництво магазинів, підприємств побутового обслуговування, лазень в нових громадських центрах, фабрик-пралень та фабрик-хімчисток в комунальних зонах міста.

Так генеральним планом передбачається будівництво логістичного комплексу у 20 000 м²; 2-х спеціалізованих торгових центрів у 2 500 м² кожний; 4 торгових центрів у 250 м² торгової площі кожний при готельних комплексах.

Організації та установи управління, кредитно-фінансові установи та підприємства зв'язку. Установи житлово-комунального господарства

Місто має достатню забезпеченість (за нормативами) об'єктами даних установ та організацій. Виключення є щодо громадських вбиралень. Їх необхідно довести до прийнятного рівня шляхом будівництва таких вбиралень в місцях зосередження людей: в парках, біля спортивних споруд, громадських центрах та ін.

Хоча в місті налічується у 2,4 рази більше місць в готелях ніж необхідно за нормативом, передбачається подальше розширення мережі готелів на 480 місць (що збільшить можливості туристичної галузі міста).

Проектом заплановане будівництво кемпінгу на 80 місць; 4 готельних комплекс на 50 місць (з ресторанами та торговими центрами у 250 м² торгової площі кожний); готельного комплексу на 200 місць (з оздоровчим центром, басейном, рестораном).

XIII. ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТЕРИТОРІЇ МІСТА

З метою охорони й оздоровлення навколишнього середовища Ужгорода у проекті рекомендовано виконати ряд планувальних і технічних заходів. Намічений комплекс заходів повинен реалізовуватись через дію законів України щодо екологічного стану та санітарно-епідеміологічного контролю території, місцевого самоуправління.

У плані охорони атмосферного повітря рекомендовано виконати комплекс заходів:

- визначення найбільш енергоємних та екологічно неприйнятних для подальшого використання об'єктів житлово-комунального господарства, з метою зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- винесення за межі населеного пункту шкідливих та нерентабельних підприємств, зокрема, асфальтно-бетонного заводу ВАТ ШБУ-58 асфальтно-бетонного завод ТОВ „Шляхрембуд”, АТ „Модуль” та ін.;
- проведення реконструкції комунальних систем та об'єктів тепло- і водопостачання шляхом впровадження новітніх енергоефективних технологій з енергозбереження;
- дотримання нормативних санітарно-захисних зон та створення захисних рослинних поясів навколо виробничих та шкідливих підприємств;
- здійснення постійного моніторингу за джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а також заходи передбачені Концепцією сталого розвитку м. Ужгород;
- щорічне фінансування дослідницьких робіт Лабораторії спостережень за атмосферним повітрям Закарпатської ГМС, завданням якої є розробка рекомендацій щодо регламентування обсягів викидів в атмосферне повітря;
- коригування транспортної схеми міста, упорядкування розміщення АЗС, СТО з метою дотримання санітарних розривів;
- розробка проектів "ОВНС" з урахуванням та впровадженням сучасних технологій виробництва з метою зменшення розмірів СЗЗ від підприємств, що є джерелами шкідливих викидів;
- оптимізація відведення земель під промислові зони в межах периферійних ділянок міста з врахуванням санітарно-екологічних вимог до їх розміщення і формуванням довкола виробничих та шкідливих об'єктів захисних рослинних поясів;
- реалізація програми зниження автотранспортного забруднення через зменшення інтенсивності автотранспортного потоку в межах міста, за рахунок кільцевої магістральної розв'язки;
- облаштування автодоріг і пішохідних тротуарів в межах всього міста для зниження ступеню пилового забруднення урболандшафту;
- максимально можливе озеленення пішохідної зони міста та його житлових районів;
- встановлення дієвого контролю за в'їздом брудних автомобілів у місто;
- встановлення обґрунтованого ліміту транспорту (громадського й приватного), який може пересуватись у межах міста, та недопущення його перевищення;

У плані охорони водного басейну:

- розроблення робочого проекту та будівництво мережі зливової каналізації;
- розширення системи централізованого комунального водопостачання до 100 % забезпечення міста питною водою;
- введення інструментального обліку використання підземних вод;
- розробка ТЕО щодо доцільності зміни системи водопостачання з переведенням міста на підземні джерела водопостачання за рахунок Ужлаторицького родовища питних підземних вод.
- дотримання зон санітарної охорони (I-й пояс) для усіх артезіанських свердловин та поверхневого водозабору;
- проведення негайного тампонування недіючих свердловин;
- забезпечення ефективної роботи очисних споруд;
- ліквідація анофелогенних територій (розчистка території від болотної рослинності);
- екологічне оздоровлення річки Уж з її розчищенням, визначенням та упорядкуванням прибережної захисної смуги;
- розробка проекту "Прибережні захисні смуги та водоохоронні зони системи водотоків м. Ужгород".

Окрім того, на охорону та раціональне використання джерел питного водопостачання, розвиток та реконструкцію систем водопостачання та водовідведення, забезпечення підприємств, що здійснюють централізоване водопостачання та водовідведення, сучасними технологіями підготовки питної води та очищення стічних вод спрямована Обласна програма "Питна вода Закарпаття" на 2006-2020 років, затверджена рішенням обласної ради від 12 січня 2006 р. № 690,. Програмою передбачено здійснення окремих заходів на об'єктах м. Ужгород, виконання яких забезпечено тільки частково у зв'язку з відсутністю коштів.

Для реалізації Загальнодержавної програми "Питна вода України" на 2006-2020 роки та виконання невідкладних екологічних заходів необхідно:

- державне фінансування в повному обсязі та розширене інвестування;
- впровадження пріоритетності питного водопостачання перед іншими видами спеціального водокористування;
- посилення державного нагляду та контролю за дотриманням водоохоронного режиму у зонах водозабору та режиму господарювання у прибережних захисних смугах і водоохоронних зонах та винесення їх в натуру;
- реконструкція існуючих каналізаційно-очисних споруд та мереж водопровідно-каналізаційного господарства;
- формування єдиної дощової каналізації міста;
- каналізування районів міста („Червениця”, „Шахта”, „Горяни”, „Дравці”, „Доманинці”) та населених пунктів (сс. Коритняни, Кіншчеш, Розівка, Баранівці), водовідведення з яких впливає на стан підземних водоносних горизонтів – джерел водопостачання Ужгорода.

Вирішення проблеми очистки стічних вод та припинення забруднення водних об'єктів можливо при достатній фінансовій підтримці існуючих природоохоронних програм на національному, регіональному та місцевому рівнях.

У плані охорони ґрунтів:

- проведення геохімічного обстеження території міста;
- 100% охоплення міської території планово-подвірною санітарною очисткою;
- закриття частини діючих кладовищ в межах населеного пункту з метою зменшення СЗЗ від них та подальше упорядкування відповідно вимог ДСанПіН 2.2.2.028-98;
- обладнання майданчика для кремації домашніх тварин (в районі майбутнього сміттєпереробного заводу);
- будівництво сміттєпереробного заводу по утилізації ТПВ згідно рішень проекту «Схема планування території Закарпатської області». Орієнтовне розташування передбачається на ділянці колишнього асфальтно-бетонного заводу з дотриманням вимог щодо санітарно-захисної зони (параметри якої - 200 м - потребують спеціалізованого обґрунтування з урахуванням наявної практики та європейських технологій утилізації ТПВ);
- ліквідація несанкціонованих звалищ сміття;
- реалізація програми роздільного збору побутових відходів;
- запровадження програми підтримки підприємництва, яке працює з утилізацією вторинної сировини;
- продовження робіт по контейнеризації та організованому вивозу хімічних засобів захисту рослин із складських приміщень у спеціально визначенні місця з подальшим вивезенням на утилізацію за межі України;
- покращення дорожнього покриття міської вуличної мережі;
- рекультивация порушених та відпрацьованих земель, їх консервація, в т.ч. шляхом залуження та заліснення.

Щодо фізичних факторів впливу на навколишнє середовище (шум та електромагнітне випромінювання):

Основним джерелом шумового забруднення є авіаційний, автомобільний та залізничний транспорт.

На території міста розміщено об'єкт авіації – КП „Міжнародний аеропорт Ужгород”, на приаеродромній ділянці якого розташовано 3 об'єкти радіолокації. Для даних об'єктів визначено санітарно-захисні зони та зони обмеження забудови (Украаеропроект, 2009; ВСН 7-86/МГА). Дані обмеження постійні і будуть залишатись такими і надалі.

Окрім того, система планувальних обмежень включає зону акустичного дискомфорту з боковим та торцевим віддаленням від ЗПС розміром 500 м (встановлена за об'єктами-аналогами з урахуванням класу літаків та епізодичності польотів). Зазначений аеропорт потребує розробки і уточнення існуючої шумової карти. Аеропорт в місті Ужгороді у перспективі буде приймати лише чартерні рейси або використовуватися для малої авіації. Необхідним є розробка спеціалізованого проекту щодо визначення зон акустичного впливу на прилеглі до аеродрому території.

Іншим джерелом акустичного впливу є автотранспорт. Забезпечення нормативного санітарно-гігієнічного стану прилеглих до магістральних вулиць територій забезпечується переважно за рахунок створення придорожніх захисних зелених насаджень та дотримання правил землекористування в межах захисних смуг доріг та дотримання санітарних розривів згідно ДБН 360-92** (п. 7.32*).

Ужгородський залізничний вузол розташований на магістральному електрифікованому напрямку Львів – Сянки – Чоп, до якого примикає лінія на Словаччину, Ужгород 2 – Павлове – держкордон – Матівці (Словаччина). Забезпечення нормативного стану навколишнього середовища за показниками шуму забезпечується смугою охоронних зелених насаджень та санітарно-захисною зоною, яка в межах забудови з урахуванням виконання шумозахисних заходів складає 50 м, а поза межами населених пунктів – 100 м.

Решта джерел шумового забруднення, такі як промислові підприємства, трансформаторні підстанції мають локальний вплив, що, як правило, не виходить за межі санітарно-захисної або охоронної зони об'єктів.

Джерелами електромагнітного впливу на навколишнє середовище є засоби радіолокаційного зв'язку, радіотелевізійні антени тощо. Зазначені об'єкти є джерелами електромагнітного випромінювання надвисокої частоти і тому підлягають санітарно-гігієнічному нагляду щодо його розміщення та експлуатації, а також щодо захисту населення від впливу цього фактору.

Ландшафтно-планувальні заходи.

Формування планувальної структури міста з урахуванням особливостей ландшафту:

- поліпшення стану і збереження існуючих, а також створення нових зелених насаджень у межах м. Ужгород (парки, сквери вздовж вулиць і доріг, тощо)
- проведення інвентаризації системи міських зелених насаджень у відповідності з вимогами п. 6.8 „Правил утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів”, розробка програми розвитку декоративного садівництва в м. Ужгород;
- формування локальних місць рекреаційного використання (скверів) з їх благоустроєм та ландшафтною організацією (дендрологічний склад, малі архітектурні форми);
- залучення громадськості до відтворення зелених зон міста;
- формування СЗЗ (озеленення, благоустрій) підприємств міста;
- формування єдиної системи контрольних-спостережних постів системи моніторингу міського середовища (житлова зона, рекреаційна зона, промислова зона, водна акваторія).

Проектне рішення генерального плану прийняте з урахуванням: фонового стану атмосферного повітря, наявності СЗЗ та їх благоустрою, ландшафтної структури території із системою зелених насаджень, організацією раціональної схеми транспортного руху.

Врахування даних факторів при розробці проекту коригування генерального плану дозволяє покращити санітарний стан міста, а також сприяє формуванню планувальної структури міста.

XIV. ТРАНСПОРТ

Автомобільні дороги. В Ужгородському районі проходить траса автомобільної дороги міжнародного значення М 06 сполученням Київ – Чоп. Проїзна частина дороги відповідає параметрам I б – 16,8 км та II – 29,8 км технічної категорії. Згідно постанови Кабінету Міністрів України №841 по автомобільній дороги М 06 пройде траса міжнародного транспортного коридору Критський №5. Тому передбачається реконструкція проїзної частини цієї дороги за параметрами Ia технічної категорії.

До Ужгорода підходить автомобільна дорога національного значення Н 13 сполученням Львів – Самбір – Ужгород. В ужгородському районі лише 5 км проїзної частини автодороги відповідає параметрам II технічної категорії. Інші 82,9 км проїзної частини відповідають параметрам III та IV технічної категорії, що не є прийнятним для автомобільної дороги національного значення. Рішенням генерального плану передбачається реконструкція проїзної частини за параметрами II технічної категорії.

Автомобільна дорога територіального значення Т 0701 сполученням Ужгород – Демечі, має проїзну частину, що відповідає параметрам III (протяжність 4,7 км) та IV технічної категорії (протяжність 18,6 км). Пропонується провести реконструкцію автодороги за параметрами III технічної категорії.

Передбачається реконструкція автомобільної дороги територіального значення Т 0702 сполученням Ужгород – Палло. На сьогоднішній день проїзна частина цієї дороги відповідає параметрам IV категорії. Передбачається реконструкція проїзної частини за параметрами III технічної категорії.

Південніше від в'їзду в місто передбачається влаштування майданчиків для відстою вантажного транспорту. Передбачається також влаштування майданчику для відстою вантажного автотранспорту в місті перетину автомобільних доріг М 08 та Н 13.

Повітряний транспорт

Згідно з рішеннями «Схеми планування території Закарпатської області» основним аеропортом області має стати аеропорт в м. Мукачеве. Саме цей аеропорт буде приймати регулярні рейси, як внутрішні, так і міжнародні.

Аеропорт в місті Ужгороді у перспективі буде приймати лише чартерні рейси або використовуватися для малої авіації. Розвиток Ужгородського аеропорту не передбачається через те, що він знаходиться в місті. Оскільки ужгородський аеропорт знаходиться в безпосередній близькості від кордону зі Словаччиною, тому виліт навіть на внутрішні рейси проходять над територією Словаччини.

Залізничний транспорт.

На перспективу прокладка додаткових головних колій Ужгородського залізничного вузла не передбачається. Це обумовлено тим, що значного приросту перевезень вантажів та пасажирів на перспективу не очікується. Всі основні напрямки електрифіковані.

В перспективі можливе зростання перевезень за напрямком Чоп – Ужгород у зв'язку з запланованим Росією та Словаччиною будівництва ширококолісного вводу (лінія з шириною колії 1520 мм) від Кошице через Братиславу, територією Словаччини до Відня (Австрія).

В Ужгороді, з метою покращення умов безпеки руху через залізницю, рішенням даного генерального плану передбачається влаштування трьох шляхопроводів над залізницею та двох тунелів.

Автомобільний транспорт

На перспективу автомобільний транспорт буде забезпечувати в основному перевезення пасажирів на невеликі відстані, в приміському та міжміському сполученні. Рішенням даного генерального плану передбачається реконструкція автостанції АС №1, в районі залізничного вокзалу. Це обумовлено тим, що планується провести реконструкцію привокзальної площі, і через це є можливість розширити площу автостанції приблизно на 0,4 га.

Також передбачається будівництво нової автостанції на мукачівському напрямку. Планується розмістити цю автостанцію на розі вулиць Проектна 4 та Проектна 28, поблизу існуючого авторинку. Ця автостанція розвантажить існуючі автостанції та дасть змогу зменшити кількість приміських автобусів, які заїжджають в центральну частину міста.

В реконструкції АС №2, яка знаходиться на вул. Фединця, необхідності не має. Це обумовлено тим, що основний пасажиропотік буде приймати АС – 1 та нова автостанція, а також тим, що дана автостанція знаходиться в центральній частині міста і не має можливості розширити свою площу.

Магістральна вулична мережа.

Магістральна вулична мережа і на далі буде складатися з магістральних вулиць загальноміського значення, магістральних вулиць районного значення та житлових вулиць.

На далі функцію магістральних вулиць загальноміського значення будуть виконувати як існуючі вулиці, так і проектні. Нижче в таблиці наведено перелік всіх існуючих магістральних вулиць загальноміського значення з наведенням габаритів, розрахункової інтенсивності, ширини в червоних лініях та маршруту проходження.

Назва вулиці	Ширина проїзної частини, існуюча/ проектна	Максимальна розрахункова інтенсивність руху, приведених одиниць за год/пік в одному напрямку	Ширина вулиці в межах червоних ліній
проспект Свободи	14-15/15	1800	40
Собранецька	10-12/15	1200	35
Льва Толстого	15/15	1600	40
Капушанська	10-12/15	900	30
Баб'яка	15/15	1350	40
Єньковська	8/15	1000	40
Легоцького	12-14/15	1400	45
Минайська	8-10/15	1500	40
Митна	10/14	950	40
Грушевського	2*8/2*8	1300	40
Бородіна	12/15	1200	30
Лавріщева	8-10/14	1400	30

Назва вулиці	Ширина проїзної частини, існуюча/ проектна	Максимальна розрахункова інтенсивність руху, приведених одиниць за год/пік в одному напрямку	Ширина вулиці в межах червоних ліній
Кошового, Тельмана, Стефаніка, Гранітна	6-8/15	850	40
Гагаріна	8-10/15	1500	30
Мукачівська	12/12	2300	25
Окружна дорога	10/14	1200	40

З метою відводу транзитного автотранспорту, покращення сполучення в місті, покращення умов безпеки руху пропонується додатково до існуючих звести проектні магістральних вулиць загальноміського значення:

- Проектна 1 – проходить від вул. Собранецької до виходу на Сторожницю. Протяжність цієї магістралі складає 3,8 км. Ширина проїзної частини становить 15 метрів, а ширина магістралі в межах червоних ліній становить 30 метрів;
- Проектна 2 – проходить від вул. Проектна 1 вздовж південно – західної границі міста до вул. Митна. Протяжність магістралі складає 6,7 км. Ширини проїзної частини та магістралі в межах червоних ліній становить 15 та 30 метрів відповідно;
- Проектна 3 – продовження вул. Легоцького до залізної дороги з виходом на вул. Болгарська. Протяжність магістралі становить 2,3 км. Ця магістраль спрямована для розвантаження існуючого мостового переходу по проспекту Свободи і переводу частини автотранспорту на існуючий мостовий перехід в створі вул. Баб'яка та вул. Єньковський. Ширина проїзної частини становить 15 метрів, а червоні лінії – 40 метрів;
- Проектна 4 – магістраль проходить в створі вул. Коритнянській та з'єднує вул. Гагаріна та окружну дорогу. Протяжність магістралі складає 0,9 км. Ширина проїзної частини складає 15 метрів, ширина в межах червоних ліній – 40 метрів.

Всього на кінець розрахункового строку протяжність магістральних вулиць загальноміського значення (з врахуванням протяжності штучних споруд, по яким проходять ці магістралі та підвищення статусу існуючих вулиць) складе 79,4 км, з яких проектних – 14,6. Щільність мережі магістральних вулиць загальноміського значення становить 1,58 км/км².

Магістральні вулиці районного значення. В перспективі магістральні вулиці районного значення будуть забезпечувати внутрішні зв'язки в межах одного або декількох районів. Пропонується додатково до існуючих звести ще 17 магістральних вулиць районного значення загальною протяжністю 36,4 км. Нижче в таблиці наведено основні характеристики магістральних вулиць районного значення.

Назва проектної магістральної вулиці районного значення	Ширина проїзної частини, м	Ширина в межах червоних ліній, м	Максимальна інтенсивність руху в одному напрямку, приведені одиниці в год./пік	Маршрут проходження
Проектна 5	8	20		Магістраль проходить від вул. Собранецької до вул. Проектна 1, з північної сторони від аеропорту
Проектна 6	12	30		Від Проектної 2 через південний бік північно-західного проектного майданчика
Проектна 7	8	20	350	Між вулицями Проектна 1 та Проектна 6
Проектна 8	8	25	250	Вулиця проходить між існуючою автодорогою на Сторожницю та вул. Проектна 1
Проектна 9	8	25	250	Вулиця проходить між існуючою автодорогою на Сторожницю та вул. Проектна 1
Проектна 10	8	25	300	Вулиця проходить між існуючою автодорогою на Сторожницю та вул. Проектна 1
Проектна 11	8	30	500	Продовження вулиці 8 Березня до вул. Проектна 2
Проектна 12	8	30	400	Південний проектний район, навколо всього району
Проектна 13	8	30	450	Південний проектний район, між існуючою частиною об'їзної дороги та вул. Трудова
Проектна 14	8	25	200	Південний проектний район, проходить між вулицею Проектна 12
Проектна 15	8	20	350	Магістраль проходить навколо південно-східного проектного району
Проектна 16	8	25	450	Східний проектний район, магістраль проходить між вул. Проектна 19 та Проектна 20
Проектна 17	8	30	300	Магістраль проходить від вул. Проектна 19 до цвинтаря
Проектна 18	8	25	350	Виконує функцію магістрального проїзду вздовж об'їзної дороги на території східного проектного району
Проектна 19	8	30	300	Навколо східного проектного району на лівому березі р. Тетерів
Проектна 20	8	30	450	Східний проектний район, між існуючою ділянкою об'їзної дороги та автодороги на Перечин

Назва проектної магістральної вулиці районного значення	Ширина проїзної частини, м	Ширина в межах червоних ліній, м	Максимальна інтенсивність руху в одному напрямку, приведених одиниць в год./пік	Маршрут проходження
Проектна 21	9	25	400	Магістраль проходить між існуючої частини об'їзної дороги та вул. Доманської
Проектна 22	10		350	Продовження вул. Тельмана, ділянка між вулицями Проектна 4 та вул. Краснодонців

Всього на розрахунковий строк, протяжність магістральних вулиць районного значення складає 99,6 км, із них протяжність проектних магістралей складає 36,4 км. Щільність мережі магістральних вулиць районного значення складає 2,04 км/км². Всього на кінець розрахункового строку протяжність магістральних вулиць складає 179,0 км, щільність мережі магістральних вулиць складає 3,62 км/км², що вище ніж потрібно за нормативами.

Штучні інженерні споруди транспорту

З метою покращення умов безпеки руху, підвищення пропускної спроможності вулично-інженерної мережі рішеннями даного генерального плану передбачається влаштування ряду штучних інженерних споруд. Ці споруди пропонується влаштувати через річку Ужгород, залізницю, в містах перетину основних магістральних вулиць в місті.

Нижче в таблиці наведено місця, де необхідно передбачити влаштування штучних інженерних споруд, з зазначення магістралі, на яких необхідно їх влаштувати, довжини, площі.

Магістралі, на якій необхідно влаштувати інженерну споруду	Перешкода, через яку необхідно влаштувати інженерну споруду	Довжина споруди, м	Ширина споруди, м	Тип споруди
Між вулицями Бородіна та Лавріщева	залізниця	322	22	шляхопровід над залізницею
Між вулицями Проектна 3 та Болгарська	залізниця	251	22	шляхопровід над залізницею
Проектна 4	ставок	63	20	мостовий перехід
Проектна 2	залізниця	98	18	тунель під залізницею
Проектна 2	річка Уж	65	19	мостовий перехід
Проспект Свободи	річка Уж	173	12	мостовий перехід
Між проспектом Свободи та вул. Артилерійською	залізниця	155	22	шляхопровід над залізницею

Загальна протяжність штучних споруд транспорту складає 1247 м.

Додатково до інженерних споруд для пропуску автомобілів, пропонується влаштувати ще один пішохідний мостовий перехід через річку Уж і він має об'єднати пішохідні зони на обох берегах.. Протяжність цього мостового переходу становить 98 метрів, а ширина 6 метри.

Також додатково до існуючих пішохідних вулиць рішенням даного генерального плану пропонується відвести вул. Швабську

Організація одностороннього руху

Оскільки місто Ужгород має забудову центральної частини міста, що історично склалося, тому розширити існуючі вулиці в більшості випадків не представляється можливим. Рішенням генерального плану передбачається влаштувати ряд вулиць з одностороннім рухом. Вулиці з одностороннім рухом мають ряд переваг в порівнянні зі звичайними вулицями:

- більша пропускна спроможність однієї смуги руху;
- відсутність зустрічного руху покращує умови безпеки руху;
- збільшення пропускної спроможності вулиці позитивно впливає на екологічну стан міста.

Зі всього вище зазначеного пропонується організувати односторонній рух на наступних ділянках вулично-дорожньої мережі.

Мостові переходи. На сьогоднішній день в центральній частині міста є лише один автомобільний мостовий перехід в створі проспекту Свободи на дві смуги руху. На даний час його пропускна спроможність вже вичерпана.

Оскільки розширити даний мостовий перехід не можливо з технічної точки зору, а його зносити та будувати новий економічно не вигідно, а також в разі його зносу місто залишиться практично розділеним на дві частини, тому було прийнято рішення поблизу нього влаштувати новий мостовий перехід.

По цій парі мостів пропонується влаштувати односторонній рух автотранспорту. Тобто транспорт в перспективі буде їхати в центральній частині міста з одного берега на інший не через одну смугу руху на старому мості, а через дві і це збільшить пропускну спроможність даного мостового переходу приблизно в 2,5 рази.

Пропонується влаштувати односторонній рух по існуючому мостовому переході за напрямком північ-південь і по проектному за напрямком південь-північ.

В центральній частині міста, в районі ринку, пропонується влаштувати мережу односторонніх вулиць, як наведено на «Схемі магістралей».

Передбачається влаштування одностороннього руху по вулицям Проектна 24 – Тельмана – Будителів за напрямком до центру.

Транспортні розв'язки

Для збільшення пропускної спроможності вуличною дорожньою мережі, покращення умов безпеки руху проектом передбачається влаштування транспортних розв'язок як само регульованих так і в різних рівнях. Нижче в таблиці наведено основні характеристики транспортних розв'язок.

Вулиці, на яких пропонується влаштувати транспортні розв'язки	Тип розв'язки	Площа будівництва, м ²
вул. Собранецька та окружна дорога	розв'язка в різних рівнях	2280 (площа з'їздів 3784)
вул. Проектна 2 та а/д на Вельке - Капушани	саморегульована розв'язка	2864
Перетин вулиці проектна 4 та існуючої частини об'їзної дороги	розв'язка в різних рівнях	1920 (площа з'їздів 3371)
Перетин вулиці Гранітної та об'їзної дороги		1980 (площа з'їздів 2000)

Внутрішньоміський транспорт

Внутрішньоміський транспорт в місті Ужгород і на далі буде представлено лише автобусом. Це обумовлено тим, що значного приросту чисельності населення в місті не передбачається і влаштування маршрутної мережі іншого виду громадського транспорту (тролейбусу, трамваю) не вигідно з економічної точки зору.

Додатково до існуючих ліній руху автобусу передбачається влаштування проектної мережі руху автобусу.

Проектні лінії руху автобусу пропонується влаштувати в райони проектної забудови, через проектний мостовий перехід в центральній частині міста, а також передбачено влаштування проектних автобусних маршрутів з метою забезпечення нормативної пішохідної доступності до ліній руху масового громадського транспорту.

Всього до кінця розрахункового строку передбачається додатково до існуючих влаштувати ліній руху автобуса загальною протяжністю 89,5 км, а протяжність всіх ліній руху автобусу на розрахунковий строк складе 143,1 км. Щільність мережі масового громадського транспорту складе 2,9 км/км², що вище за нормативні вимоги.

Легковий транспорт

До кінця розрахункового строку в місті Ужгород рівень автомобілізації легковими автомобілями буде складати 300 авто/тис. мешканців. Загальний рівень автомобілізації буде складати приблизно 350 авто/тис. мешканців. Всього на кінець розрахункового строку в місті буде налічуватися 42 тис. автомобілів, з яких приблизно 36 тис. легкових. Середній приріст автомобілів буде складати приблизно 1,2% щороку. Незначний приріст автомобілів обумовлений тим, що рівень автомобілізації в місті Ужгород на сьогоднішній день значно вищий в порівнянні з середнім показником по Україні.

Нижче, у таблиці, приведені показники кількості місць збереження легкового автотранспорту за типами забудови на розрахунковий період.

Види забудови	Населення міста (тис. осіб)	Кількість легкових індивідуальних автомобілів
- садибна	33,0	9900
- багатоквартирна	87,0	26100
Всього	120,0	36000

У подальшому приватний автотранспорт мешканців міста передбачається повністю забезпечити місцями постійного зберігання.

Легковий автотранспорт власників, котрі мешкають у садибному фондї, будуть зберігатися на території їх садиб.

На сьогоднішній день існує 4737 гаражів в кооперативах та приватній власності.

Для автовласників, котрі проживають в районах з багатоквартирною забудовою, слід додатково передбачити місця для постійного зберігання автотранспорту. Рішенням даного генерального плану рекомендується в районах будівництва багатоквартирної забудови влаштувати місця для зберігання автомобілів в цокольних поверхах будинків, що планується збудувати. Загальна кількість місць для постійного зберігання автомобілів в районах проектного будівництва складе 4956 машино-місць.

Коригуванням генерального плану передбачене створення проектних підприємств обслуговування населення. Поблизу цих підприємств передбачається влаштування автостоянок для тимчасового збереження автомобілів. Нижче в таблиці наведено орієнтовну кількість місць і площу цих автостоянок.

Установа, яку пропонується звести	Кількість машино-місць для тимчасового збереження автомобілів	Площа автостоянки, м ²
1. Готельний комплекс	10	250
2. Кемпінг	16	400
3. Готельний комплекс з рестораном та торговим центром	25	625
4. Готельний комплекс з рестораном та торговим центром	25	625
5. Готельний комплекс з рестораном та торговим центром	25	625
6. Культурно – оздоровчий центр	45	1125
7. Спортивно – оздоровчий центр	24	600
8. Логістичний комплекс		
9. Спеціалізований торговий центр	600	15000
10. Спеціалізований торговий центр	600	15000
11. Готельний комплекс	40	1000

Також на розрахунковий строк передбачається влаштування майданчиків для зберігання автотранспорту в районах під багатопверхове житлове будівництво. Нижче в таблиці приведено орієнтовну кількість місць для постійного та тимчасового зберігання автомобілів на площадках проектного багатоквартирного будівництва.

Номер площадки за експлікацією	Населення на розрахунковий строк, тис. осіб	Орієнтовна кількість місць для постійного зберігання автомобілів	Орієнтовна кількість місць для тимчасового зберігання автомобілів
1	2,47	741	75
2	0,45	135	14
3	0,46	138	14
4	0,48	144	15

5	1,99	597	60
6	3,44	1032	103
7	0,17	51	5
8	3,16	948	95
9	0,86	258	26
Всього	16,52	4044	407

Місця для постійного зберігання автомобілів передбачається влаштувати в цокольних поверхах будинків та багатоповерхових гаражах. Місця для тимчасового зберігання автомобілів передбачається влаштувати поблизу житлових будинків на відкритих автостоянках.

Згідно розрахунків, для забезпечення паливом автомобілів на розрахунковий строк необхідно додатково до існуючих звести ще 11 АЗС по 3 колонки на кожній

Крім того, на розрахунковий строк додатково до існуючих слід звести 10 СТО по 4 постів на кожному.

Пункти пропуску

На період реалізації генерального плану міста Ужгорода передбачається відкриття пунктів пропуску через державний кордон поблизу міста Ужгорода.

Через українсько-словацький кордон:

- Соломоново – Чірна
- Малі Селменці – Вельке Слеменце
- Забрідь – Уліч

Через українсько-польський кордон

- Лубня – Волосате.

Згідно Державної цільової правоохоронної програми “Облаштування та реконструкція державного кордону на період до 2015 року”, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.07 №831, передбачається наступне:

- будівництво та реконструкція пункту пропуску “Ужгород” – 2007-2010 роки;
- реконструкція пункту пропуску “Малий Березний” – 2011-2013 роки;
- будівництво пункту пропуску “Соломонове” – 2010-2012 роки;
- будівництво пункту пропуску “Малі Селменці” – 2010-2012 роки.

Згідно з наказом Держмитслужби України від 14.12.09 №1200, Ужгородською митницею у 2010 році розпочинаються роботи по реконструкції існуючих та будівництво нових об’єктів митної інфраструктури на МАПП “Ужгород” (вул. Собранецька, 224).

XV. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЇ

ГІДРОТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ

При освоєнні окремих ділянок в межах міста під забудову намічається виконати ряд заходів з інженерної підготовки території, як на ділянках забудови, так і заходи загальноміського значення:

- регулювання русла р. Уж, благоустрій існуючих водойм, протипаводкові заходи;
- захист територій від підтоплення;
- протиерозійні та протизсувні заходи;
- рекультивація порушених територій.

Регулювання русла р. Уж та благоустрій існуючих водойм, протипаводкові заходи.

Запроектовані генеральним планом ділянки садибної забудови в заплаві р. Уж: №10 (район «Сади»); №11 (район вул. Загорської); №12 (район об'їзної дороги (озеро)); №13 (заплава (гідропарк)); №14 (район вул. Єнковської); №15 (район вул. Собранецької), загальною площею 111,3 га, знаходяться в зоні підтоплення і затоплення паводковими водами 1% забезпеченості і потребують проведення заходів по протиповіневному захисту від затоплення.

Згідно з картами підтоплення і затоплення наданими Закарпатським обласним виробничим управлінням по меліорації та водному господарству переважна більшість земельних ділянок, наданих під садибну забудову населенню житлового району «Західний» по вул. Загорській, а також інші ділянки в заплаві р. Уж, попадають в зону підтоплення повеневими водами.

З метою недопущення затоплення і підтоплення вже наданих земельних ділянок під садибну забудову населенню міста, а також перспективних територій в заплаві р. Уж даним проектом визначено необхідність розробки проектів щодо розчистки та поглиблення руслової частини на окремих ділянках р. Уж та малих рік і струмків, що впадають в р. Уж. Крім того, одним із заходів щодо інженерної підготовки та захисту територій міста передбачається будівництво захисних дамб.

Також території заплави р. Уж пропонується використовувати для відпочинку, розміщення спортивних майданчиків, влаштування пляжів на окремих ділянках. Архітектурно-планувальними рішеннями намічені ділянки забудови в заплаві р. Уж передбачені за межами прибережної захисної смуги.

Для проведення заходів з інженерної підготовки та захисту території міста передбачається розчистка і поглиблення руслової частини р. Уж та малих річок і струмків, які впадають в р. Уж, на окремих ділянках, а також ліквідації заболоченостей, з подальшим використанням вийнятого ґрунту для підсипки території під забудову легкими спортивно-розважальними комплексами та влаштування пляжу.

У межах міста пропонується влаштувати дамби обвалування територій які намічені під житлову забудову (загальною площею біля 111 га), а територія площею біля 20 га в районі мосту, буде використана для влаштування парку.

Щодо ділянок, які намічені в заплаві р. Уж під житлову садибну забудову, пропонується, крім влаштування водозахисних дамб обвалування, влаштувати задамбовий дренаж закритого типу з відведенням дренажних вод до дренажних насосних станцій з яких дренажні води, як умовно чисті, скидаються в р. Уж.

Збудову в заплаві на будь-яких ділянках виконувати без підвальних приміщень; всі капітальні будівлі і споруди можуть виконуватись на місцевій підсипці, щоб рівень ґрунтових вод був на глибині не менше 2,0 м від поверхні землі.

Згідно проекту «Схема протипаводкових заходів і благоустрою р. Уж в межах м. Ужгорода Закарпатської області» розробленого в 2001 році «ВАТ «Укрводпроект», запропонований комплекс протипаводкових заходів та благоустрій р. Уж на ділянці від мосту до західної межі міста, що включає також і будівництво захисних дамб та розчистку в межах міста русла р. Уж.

Генеральним планом розглянуті і враховані рішення проекту інституту «Укрводпроект», а також враховані пропозиції інших проектних організацій та планувальні рішення даного генплану, які погоджені з міською адміністрацією щодо ділянок забудови в межах міста.

Всі існуючі заболочені пониження в межах міста, які зарослі кущово-трав'янистою рослинністю, підлягають проведенню на них заходів по розчистці та влаштування водовідведення дренажем відкритого або закритого типу; розчисткою існуючих та влаштуванням нових, при необхідності, каналів, канав.

Береги русла р. Уж підлягають укріпленню на окремих ділянках; необхідно продовжити будівництво правобережної водозахисної дамби до з'єднання її з існуючою в районі Боздошського мосту і далі до межі міста на південному заході. На цій же ділянці, протяжністю 1,8 км, намічене влаштування правобережної набережної, як продовження існуючої від вул. І.Франка до Боздошського мосту.

Крім того, починаючи з 70-х років і до даного часу протиповіневим захистом міста Ужгорода займалися багато організацій - розробників проектів на окремі ділянки р. Уж – «Львівдіпроводгосп», Закарпатський ОКП, «Укрдіпрорічтранс», «Укрдіпроводгосп», Закарпатський облводгосп, згідно яких частково виконувалися заходи щодо розчистки русла р. Уж.

В останні роки (2008 - 2010р.р.) частково виконується розчистка р. Уж на окремих ділянках від мосту до парку. Розчищаються ділянки ті, де в руслі річки з'являються острівні ділянки гальки та каменю і ґрунтових наносів, особливо після проходження повеней.

Як на лівому так і на правому березі біля Боздошського мосту генеральним планом намічаються ділянки багатоквартирної забудови. Ділянки, які розташовані на правому березі попадають в зону затоплення і підтоплення. Для захисту від затоплення там вже є водозахисна дамба і намічається влаштування набережної.

Щодо захисту від підтоплення, то капітальну багатоквартирну забудову на даній ділянці необхідно виконувати з влаштуванням кільцевого дренажу під кожен будівлю і споруду, без влаштування підвальних приміщень, а підземні частини будівель і споруд виконувати з посиленою гідроізоляцією. Дренажні води збираються з території дренажними колекторами і відводяться в р. Уж.

Першочерговими регулярними заходами по регулюванню русла р. Уж є розчищення русла річки від моста об'їзної дороги до Боздошського моста – 5 км. А на розрахунковий період передбачається виконувати розчистку русла р. Уж в межах міста загальною протяжністю 12,5 км.

Поперечний розріз проектного русла р. Уж прийнято аналогічно розмірам існуючого русла із закладенням відкосів 1:2, з врахуванням попуску витрат 1% -ної забезпеченості. Водозахисні дамби влаштовуються з відмітками гребня дамби, вищими від відмітки 1% забезпеченості на 1,0 м вище, розміри і закладення відкосів аналогічно існуючим дамбам 1:1,5 та 1: 2,0.

По берегах річки, для створення зони відпочинку, даним проектом намічається влаштування ділянок пляжів з підсипкою території до відміток 112,1÷112,5 м. Планування пляжів виконати з укосом в бік річки з ухилами 1:7÷1:10, з відсипкою піску шаром 0,5 м на загальній площі біля 3,0 га, смугами довжиною 600 м і шириною – 30 ÷50 м.

Всі розрахунки по благоустрою р. Уж та гідротехнічних водопропускних спорудах виконані орієнтовно, укрупнено. Більш детально будуть виконані на послідовних стадіях проектування.

На існуючих набережних, на окремих ділянках (згідно програми заходів, які намічені управлінням надзвичайних ситуацій) намічається влаштування парапетів, облицьованих плиткою, та наростити набережну Студентську на 0,5÷0,7 м, загальною протяжністю 1,61 км. Правобережну дамбу намічається реконструювати з підняттям її на 1,0÷1,5 м на ділянці протяжністю 1,64 км.

Даним проектом розглянуті пропозиції проекту «Водна програма Закарпаття. Схема комплексного використання водних ресурсів річок області. Перший етап. Схема розташування ГЕС та водоймищ на території області» розробленого у 2009 році ТОВ „Закарпатське обласне агентство із залучення інвестицій та господарського розвитку територій”. Згідно цієї «Схеми...» в проектних межах міста пропонувалося влаштування трьох руслових міні ГЕС: одна на півночі, в напрямку Оноківців - напроти намічених даним проектом ділянок садибної забудови №20 і №21; друга – в створі існуючого залізничного мосту (можливе затоплення гідропарку та інших ділянок садибної забудови); третя – в південно-західній частині – навпроти вже розданих ділянок садибної забудови у Західному районі міста.

Будівництво міні ГЕС в межах міської території недоцільно. Такі об'єкти з гідротехнічною інфраструктурою провокують підтоплення територій в межах впливу гідротехнічних споруд що є суттєвим фактором ризику в плані подальшої перспективи визначення ділянок забудови територіального розвитку міста. Дані об'єкти доцільно створювати в верхній частині позаміської території, які одночасно будуть виконувати функцію гідроенергетичних джерел (вироблення електроенергії) та регульованого інженерного захисту територій розташованих нижче по течії р. Уж – тобто території міста Ужгорода.

В межах міста є ряд водойм (ставків), де спостерігаються в теплий період року застійні явища, заростають вологолюбною рослинністю і являються місцем розплоду малярійного комара. Такі водойми необхідно регулярно розчищати від наносів, вологолюбної рослинності та господарчо-побутових відходів. Прибережну зону впорядковувати, розчищати від кущів і заростей, регулярно проводити заходи по оздоровленню водоймищ і прилягаючої до них території. Загальна площа таких водойм в межах міста складає біля 8,9 га.

Всі вище перераховані заходи по водних об'єктах міста спрямовані на покращення санітарно-епідеміологічного та інженерно-технічного стану міста та споруд, і сприяють розвитку рекреаційної зони міста.

Протипаводковими заходами, запроектованими у раніше розроблених проектах інститутами Укрводпроект, Львівдівводгосп, Укрдіпрорічтранс та ВКП Закарпатського облводгоспу в 1970÷2010-х роках, передбачалося будівництво та реконструкція дамб:

- правобережної в районі Зеленгоспу, між автодорожнім та залізничним мостами, в районі Студентської набережної з реконструкцією набережної, в районі стадіону та ботанічного саду;
- лівобережної дамби між автодорожнім та залізничним переходами;
- берегоукріплення на окремих ділянках в межах міста;
- розчистка русла річки з ліквідацією островів, що, в основному і рекомендується надалі виконувати згідно проектів, розроблюваних спеціалізованими інститутами та організаціями.

Кінцевою метою протипаводкових заходів, як попередніх проектів, так і коригування генерального плану, є протипаводковий захист м. Ужгорода, а саме земель, будинків і споруд та інженерних комунікацій. Всі заходи спрямовані запобігання шкідливої дії води, на регулювання річки та на покращення санітарно-гігієнічних умов в межах міста.

Захист територій від підтоплення

Архітектурно-планувальними рішеннями намічене будівництво багатоквартирної та садибної забудови на ділянках з високими рівнями ґрунтових вод (район Боздошського мосту, правий берег та інші) – до 2,5 м від поверхні землі.

Найбільш ефективним способом зниження рівня ґрунтових вод на територіях, що забудовуються багатоквартирною забудовою є на підтоплених територіях влаштування систематичного горизонтального дренажу; на потенційно підтоплених територіях - влаштування горизонтального дренажу під кожен або ж під групу будівель і споруд, а також супутній дренаж всіх інженерних комунікацій.

На територіях ділянок, намічених під садибне будівництво: в умовах високого рівня ґрунтових вод - виконання місцевої підсипки під кожен будівлю або ж під групу будівель і споруд, і, при необхідності, відкритий дренаж на присадибних ділянках; в умовах потенціального підтоплення – обов'язкове дотримання норм поливу присадибних ділянок.

Підсипку необхідно виконувати на висоту до 2,0 м місцевим піщаним ґрунтом, з видаленням поверхневого мулистого та рослинного шару.

Для уникнення підтоплення прилеглих територій передбачається влаштування по периметру проектованої ділянки дренажного колектору.

Відведення і скид дренажних вод здійснити в існуючі водойми та річки.

Крім того, на території міста необхідно виконати будівництво дощової каналізації, що значно покращить обстановку і з рівнем ґрунтових вод (див. відповідний розділ «Дощова каналізація»).

В межах міста захисту від підтоплення підлягають території на окремих ділянках, загальною площею біля 93,0 га.

Протиерозійні та протизсувні заходи

Аналіз інженерно-геологічних умов показав, що екзогенні процеси на даній території не мають широкого розвитку, а такі несприятливі фактори як ерозія і малоактивні зсуви не мають значного впливу на сейсмічність території. В межах міста можуть мати прояв сейсмічності до 7-8 балів, тому необхідно цей фактор враховувати при будівництві.

Зсувні ділянки розташовані як у східній частині міста, так і в північно-західній. Зсуви на даний час стабілізовані. В зсувних районах будівництво не намічається.

Для попередження подальшого росту ерозійних процесів намічається комплекс заходів. Для запобігання збитків від ерозійних процесів, що наносяться в період проходження паводків по водотоках, в місцях концентрації поверхневого стоку (вершини ярів) намічається влаштовувати огорожуючі вали, водовідвідні лотки і канали. Вали, лотки і канали влаштовуються в вершинах ярів, зменшують водозбірну площу водотоків які протікають по ярах, і організовано відводять поверхневі води.

Також, з метою попередження росту ярів намічається заліснення території навколо ярів і крутих схилів шириною смуги 30 метрів, тобто створення прияржних лісосмуг, терасування схилів ярів з посадкою деревно-кущової рослинності. Загальна площа протиерозійних заходів складає біля 70 га.

Всі протиерозійні заходи передбачається виконати на розрахунковий строк.

В районі "Радванка" під нову садибну забудову намічається ділянка на крутих схилах площею 15 га. Для освоєння такої ділянки під забудову необхідно виконати ряд заходів: схили терасувати з обов'язковим закріпленням відкосів посадкою деревно-кущової рослинності; виконувати організоване відведення поверхневих вод; забудову виконувати будівлями і спорудами з підвищеною міцністю і загальною просторовою жорсткістю, зі збільшенням їх податливості з допомогою гнучких або розрізних конструкцій, які забезпечать нормальну роботу будівель і споруд при деформаціях основ і фундаментів.

В межах міста проведення протиерозійних заходів необхідно виконати на площі 70,0 га, в тому числі першочергово-на 15 га (район «Радванка»).

Рекультивация порушених територій

В межах міста є ряд ділянок з порушеною поверхнею землі (кар'єри відпрацьовані, зриті місця) загальною площею біля 38 га. Такі території підлягають відновленню для подальшого містобудівного використання. Заходи по відновленню порушених територій вибираються залежно від інженерно-геологічних умов, виду використання і типів порушення (повне і часткове засипання глибоких ям і виробок, розрівнювання зритих місць, роботи по запобіганню подальшому руйнуванню порушених територій).

Згідно архітектурно-планувальних рішень порушені території міста намічені під освоєння: в районі колишнього цегельного заводу ділянка площею біля 0,6 га – під багатоквартирну забудову; в районі парку "Перемоги" - на площі 8,0 га – необхідно виконати заходи по благоустрою та впорядкуванню території, а також організоване відведення поверхневого стоку.

При рекультивації на ділянці в районі вул. 8 березня, під використання для багатоквартирної забудови необхідно виконати комплекс заходів з інженерної підготовки території, який в себе включає вертикальне планування території, організацію поверхневого стоку, агротехнічна і фітомеліоративні заходи на поновлення рослинності (посадка деревно-кущової рослинності). Всього рекультивації підлягають 38,0 га, з яких на першу чергу - 16,0 га.

ДОЩОВА КАНАЛІЗАЦІЯ

При коригуванні генерального плану розроблено принципову схему дощової каналізації Ужгорода, яка передбачає влаштування повної роздільної системи каналізації, крім центральної частини міста та історично сформованих мікрорайонів, де зважаючи на ширину існуючих вулиць та умови забудови, що склалася не доцільно та об'єктивно не можливо влаштування окремої роздільної системи каналізації.

Схемою передбачається влаштування головних та магістральних колекторів дощової каналізації, до яких підключаються колектори із прилеглих вулиць та мікрорайонів. Відведення дощових та талих вод здійснюється до запроектованих очисних споруд, що розташовуються на гирлових ділянках колекторів перед випуском стоків у р. Уж. Передбачається будівництво очисних споруд, із застосуванням індивідуальних проектів і спеціальних конструктивних рішень з впровадженням високоефективних передових технологій по очищенню стоків.

В правобережній частині міста в мікрорайоні «Червениця» передбачено розширення та доповнення існуючої дощової мережі, ліквідація не санкціонованих підключень стоків господарчо-побутової каналізації.

Існуючий випуск дощових вод у р. Уж в районі вулиці Осипенко ліквідується, стоки подаються до проектної мережі передбаченої по вул. Загорській.

З території мікрорайону «Ярослава Мудрого», вул. Загорської, ділянок нової забудови №№ 1,10,11 дощові води відводять та скидаються у р. Уж з попереднім очищенням на очисних спорудах. Для кожної ділянки передбачені окремі очисні споруди.

З території мікрорайону «Підлипники» відведення поверхневих вод забезпечується за рахунок будівництва дощової каналізації з відведенням стоків до запроектованого колектору по вулицям Другетів, Шумна, до якого підключаються зливостоки з території нової ділянки багатоквартирної забудови № 6 та з існуючих вулиць Панкевича, Електрозаводської, Айвазовського, Насипної та ін. Дощові води відводяться самопливними колекторами у напрямку набережної. Зважаючи на щільність забудови та наявність історичної зони, розташування очисних споруд в цій зоні не можливе, тому передбачено підключення стоків до існуючого загально сплавного колектору \varnothing 2000, який проходить вздовж набережної.

На території ділянок багатоквартирної забудови № 9, садибної забудови № 16, мікрорайону «Доманинці», нових ділянок садибної забудови №№ 13,20,21 передбачено будівництво мереж дощової каналізації. Стоки будуть відводитись до проектних очисних споруд, що розташовані південніше від мосту через р. Уж по вул. Стародоманинській. Очищені стоки скидаються в р. Уж.

В лівобережній частині міста запроектовано повну роздільну систему каналізації. Дощові та талі води мережею існуючих та проектних колекторів відводяться до очисних споруд, які передбачено розмістити на існуючому випуску стоку біля західної межі міста в районі вулиці Колгоспної. Очищені води будуть скидатись в р. Уж.

Існуючий випуск дощових вод у р. Уж в районі Боздошського парку ліквідується, стоки подаються до проектної мережі.

З ділянки нової забудови №12 закритою дощовою каналізацією поверхневі води відводяться до проектних очисних споруд, розташованих в районі вул. Гранітної. Очищені води скидаються в р. Уж.

На найбільш забруднених територіях промислових і комунально-складських зон, автотранспортних підприємств, автостоянок, гаражів, автозаправних станцій та інших джерел забруднення залежно від особливостей їх функціонального використання і площ, необхідно створити локальні системи водовідведення й очищення дощових вод різного ступеня складності, з максимальною можливістю використання стоку для оборотного водопостачання або для поливу та миття цих територій. Решту стоків необхідно підключати до міської мережі дощової каналізації

В період інтенсивних опадів спостерігається змив ґрунту с зелених зон, територій виноградників та необлаштованих територій. Запобігши змиву зважених речовин ґрунтового походження можливо значно зменшити навантаження на очисні споруди, для чого необхідне проведення заходів з благоустрою: влаштування твердого покриття на вулицях, будівництво підвищеного бордюру, проведення регулярного санітарного очищення міських територій.

Для запобігання замуленню та засміченню колодязів та колекторів побутовим та будівельним сміттям, ґрунтом та ін. необхідне переобладнання існуючих та будівництво нових дощоприймальних колодязів зі змінними сміттеутримачами, спеціальними решітками та контейнерами.

Схемою запроектовано:

- будівництво нових головних та магістральних колекторів до яких підключаються колектори із прилеглих вулиць та мікрорайонів – 105 км;
- розширення, доповнення та реконструкцію (перекладку в разі потреби) існуючої дощової мережі;
- будівництво очисних споруд дощової каналізації – 6 споруд;
- ліквідацію існуючих випусків дощової каналізації в р. Уж. Підключення їх до проектної мережі. – 2 випуски;
- реконструкцію існуючої акумулюючої водойми з переобладнанням її в очисні споруди механічного очищення для зменшення навантаження на запроектовані очисні споруди дощової каналізації в лівобережній частині міста;
- переобладнання існуючих водоприймальних колодязів змінними сміттеутримачами;
- будівництво мереж дощової каналізації в проблемних районах, а саме: у мікрорайонах Червениця, Підлипники, Ярослава Мудрого, Горяни, Доманинці, Дравці; по вулицях Собранецькій, Другетів, Панькевича, Електрозаводська та інших.

XVI. ВОДОПОСТАЧАННЯ, КАНАЛІЗАЦІЯ, САНІТАРНЕ ОЧИЩЕННЯ ТЕРИТОРІЇ

ВОДОПОСТАЧАННЯ

Основні проблеми водопостачання міста:

- значна водоемкість промислового виробництва (технологічні процеси, продуктивність систем оборотного та повторного водопостачання, рівень використання очищених стічних вод не відповідають сучасним вимогам екологізації водогосподарського комплексу);
- застаріла технологія очищення води на водоочисних станціях;
- незадовільний технічний стан та відсутність резервного насосного обладнання;
- незадовільний технічний стан мереж, призводять до втрат води до 27,3% від поданої в мережу;
- повністю амортизовані і знаходяться в аварійному стані 6,5% загальної протяжності водоводів 52,2% вуличної та квартальної мережі;
- нераціональне використання води питної якості на полив та миття територій зрошення садіб, технологічні потреби промпідприємств;
- недосконалість економічних та правових основ функціонування водопровідно-каналізаційного господарство, що не забезпечує відтворення та розвиток одного з основних елементів інженерної інфраструктури міста.

Відповідно до розрахункових показників чисельності населення міста, розвитку промислового виробництва та підвищення рівня інженерного обладнання житлового фонду потреба у воді на розрахунковий період складе, 54,47 тис. м³/макс.добу води питної якості і 9,80 тис. м³/макс.добу технічної води.

Джерелами водопостачання м. Ужгород прийнято підземний водоносний горизонт, що приурочений до відкладів до середньо-четвертинних алювіальних відкладів минайської світи та поверхневі води р. Уж. Існуючі водозабори у змозі забезпечити розрахункову потребу в питній воді на проектний період.

Господарсько-питне водопостачання передбачається централізованим комунальним водопроводом, що має забезпечити надійний санітарний контроль за якістю, а також за раціональним використанням питної води. Централізованим водопроводом намічається охопити все населення міста.

Існуюча продуктивність централізованої системи водопостачання забезпечує розрахункову потребу у воді питної якості, генеральним планом передбачається її реконструкція.

Для сталого функціонування системи водопроводу необхідно здійснити реконструкцію старих мереж, кільцювання існуючих тупикових мереж міста, будівництво нових магістральних мереж у районах перспективної забудови. Для покращення водопостачання необхідно провести реконструкцію водоочисних станцій, насосних станцій II та III підйому.

Технічне водопостачання буде здійснюватися по схемах, що існують на промпідприємствах. Для зменшення витрат свіжої води з природних джерел, необхідно збільшити використання води у системах оборотного та повторного водопостачання в цілому по місту, орієнтовно на 20%.

Для зрошення садиб, поливання та миття територій передбачається використання переважно місцевих поверхневих джерел та ґрунтових вод із будівництвом поливальних водопроводів. Використання води міського водопроводу – тільки для територій, до санітарного стану яких ставляться підвищені вимоги (дитячі установи, лікарні тощо).

Основні заходи щодо вдосконалення та розвитку системи водопостачання міста:

- впровадження сучасних методів технології очистки та знезараження води (гіпохлорид натрію, ультрафіолетові лампи, тощо);
- впровадження комплексу заходів щодо екологізації водогосподарського комплексу промпідприємств, передбачених Загальнодержавною програмою розвитку водного господарства України: запровадження водозберігаючих технологій, скорочення питомих витрат води на одиницю продукції, модернізація діючих та будівництво нових систем зворотного і повторного водопостачання, створення замкнених систем водокористування підприємств, розроблення і здійснення кожним підприємством водозберігаючих і водоохоронних заходів, удосконалення систем лімітування і моніторингу витрат і якості води, ліквідацію втрат та непродуктивних витрат води;
- удосконалення системи подачі та розподілу води будівництвом нових і перекладкою амортизованих водоводів і мереж з використанням сучасних методів прокладки та матеріалів труб (пластмасових);
- повне обладнання житлового фонду системами водопостачання;
- створення сучасної автоматизованої системи управління водогосподарським комплексом;
- розроблення та запровадження комплексу заходів направлених на зменшення собівартості подачі та реалізації води;
- модернізація виробничої бази та удосконалення економічних та правових засад функціонування водопровідно-каналізаційного господарства.

Основні проблеми каналізування міста:

- основна частина об'єктів каналізації побудована більш 35 років тому і використало свій технічний ресурс;
- значне зростання об'єму стічних вод на споруди каналізації в період дощів;
- незадовільний технічний стан каналізаційних мереж. Близько 25% мереж знаходяться у аварійному стані;
- тільки три КНС №3, №5, №6 мають по дві нитки напірних трубопроводів;
- морально та фізичне застаріле обладнання насосних станцій, яке має велику енергоємність;
- недосконалість існуючих технологій очищення стічних вод;
- наявність неканалізованої забудови на території міста, що веде до забруднення ґрунтів;

- недосконалість економічних та правових основ функціонування водопровідно-каналізаційного господарства, що не забезпечує відтворення та розвиток одного з основних елементів інженерної інфраструктури міста.

ВОДОВІДВЕДЕННЯ (КАНАЛІЗАЦІЯ)

Відповідно до розрахункових об'ємів водопостачання об'єм господарчо-побутових стічних вод на розрахунковий строк генерального плану у максимальну добу складе 49,42 тис. м³.

Відведення стічних вод передбачається централізованою комунальною каналізацією на міські очисні споруди по існуючій схемі. У період дощів навантаження на очисні споруди збільшується орієнтовно на 60,0%, тому сумарне надходження стічних вод може становити до 79,44 тис. м³/добу.

Для очищення повного об'єму стічних вод необхідно провести реконструкцію існуючих очисних споруд зі збільшенням їх продуктивності та створення накопичувача та усереднювача для вирівнювання залпових скидів на очисні споруди у час зливів.

У 2007 р. ДП «ЛДІПКБ» «ЛьвівДІПРОКОМУНБУД» був виконаний проект «Каналізаційні очисні споруди м. Ужгород - реконструкція» у якому передбачено реконструкцію та інтенсифікацію роботи існуючих споруд КОС. На даний час через відсутність коштів роботи призупинено.

Поліпшення роботи міської каналізації передбачається за рахунок реконструкції існуючих споруд (насосних станції, самопливних колекторів, напірних трубопроводів), будівництва нових каналізаційних насосних станції та прокладання самопливної і напірної мережі в районах нової забудови.

Основні напрямки розвитку та модернізації системи каналізації міста:

- нарощування пропускної спроможності системи водовідведення, забезпечення резерву продуктивності міської каналізації для нового житлового будівництва, каналізування садибної забудови;
- реконструкція каналізаційних очисних споруд;
- удосконалення технології очистки стічних вод, підвищення ефективності головних стадій її очищення та знезараження;
- модернізація системи каналізації перекладкою амортизованих колекторів і мережі з використанням сучасних матеріалів з антикорозійною та абразивною стійкістю, реконструкцією насосних станцій, дублюванням напірних колекторів, прокладкою самопливних колекторів;
- будівництво мереж, насосних станцій і напірних колекторів у районах нової забудови;
- забезпечення на кінець розрахункового строку генплану повного охоплення забудови міста централізованою каналізацією;
- розробка та запровадження системи моніторингу скидів виробничих стічних вод у міську каналізацію, в першу чергу по показникам якості, для забезпечення нормального функціонування технологічних процесів біохімічної очистки і доочищення;
- модернізація виробничої бази, удосконалення правових і економічних основ функціонування водопровідно-каналізаційного господарства.

САНІТАРНЕ ОЧИЩЕННЯ ТЕРИТОРІЇ

Для поліпшення екологічного стану міста та зважаючи на складність знаходження нових ділянок, придатних для складування твердих побутових відходів пропонується будівництво підприємства промислової переробки відходів продуктивністю 32,30 т/рік (для потреб міста).

Санітарно-захисна зона 300 м. Потрібна площа 1,63 га. Розміщення підприємства пропонується на території асфальтобетонного заводу або на території існуючого полігону. Прийняття остаточного рішення є пріоритетом органів міської влади.

Проблема знешкодження ТБО актуальна для всього регіону, тому необхідна розробка регіональної схеми санітарного очищення із проробленням варіанта дальнього транспортування, будівництва сміттесортувальних станцій, використання великовантажного транспорту. Будівництво регіонального підприємства промислової переробки і знешкодження відходів на базі сучасних технологій, що виключає шкідливий вплив на навколишнє середовище.

Для забезпечення виконання "Програми поводження з твердими побутовими відходами" (Постанова Кабінету Міністрів України від 4.04.2004 р. за №265) передбачається організація роздільного збору твердих побутових відходів із наступним використанням і утилізацією. За умови організації роздільного збору об'єм вивозу твердих побутових відходів можна зменшити на 30-50%.

Рідкі відходи передбачається знищувати на очисних спорудах промислової каналізації. На розрахунковий період передбачається повне охоплення житлового фонду системою каналізації, тому об'єм рідких відходів має поступово зменшуватися.

Розрахункова кількість машин для санітарного очищення: 24 сміттєвози, 60 прибиральних та інших машин і механізмів.

Приведені показники підлягають уточненню при розробці спеціалізованої схеми санітарного очищення.

Основні заходи щодо вдосконалення та розвитку системи санітарного очищення:

- забезпечення повного збору та своєчасного знезараження і знешкодження всіх видів відходів;
- впровадження системи роздільного збору, сортування, утилізації, подрібнення, польового компостування відходів зеленого господарства і інших заходів з метою зменшення об'ємів вивозу і захоронення відходів;
- будівництво підприємства промислової переробки твердих побутових відходів;
- рекультивація існуючого полігону;
- модернізація спецавтотранспорту та іншої техніки для санітарного очищення;
- впровадження технологій переробки окремих компонентів ТПВ в товарну продукцію.

XVII. ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ

ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Теплопостачання житлово-комунального сектору Ужгорода здійснюється децентралізованими, автономними та, як залишковий факт, централізованими системами. У садибній забудові застосовується індивідуальне теплотехнічне обладнання. Необхідний тепловий потік для промислових підприємств забезпечується через власні джерела теплоти або через підключення до джерел теплоти підприємств, суміжних за розташуванням.

Теплопостачання існуючого та нового багатоквартирного житлового фонду, закладів та підприємств обслуговування міста вирішується через будівництво нових джерел теплоти. Для садибної забудови і надалі передбачається індивідуальна система теплозабезпечення.

За результатами розрахунків, розмір необхідного теплового потоку для багатоквартирного житлового фонду, закладів і підприємств обслуговування з урахуванням втрат у теплових мережах децентралізованого теплопостачання та витрат на власні потреби джерел теплоти, складе близько 252,48 МВт, в т.ч. розмір додаткового теплового потоку – 97,63 МВт.

З метою вибору оптимального варіанту надійного теплозабезпечення споживачів Ужгорода в цілому, ТОВ “Енергозберігаючі технології” розроблено проект “Енерго- та екологіоефективна схема теплопостачання м. Ужгород”. Згідно висновків даного проекту, подальший розвиток системи теплопостачання пов'язаний з її частковою децентралізацією та завершенням переведення всіх мешканців багатоквартирних житлових будинків м. Ужгород на забезпечення опаленням та гарячим водопостачанням від місцевих поквартирних систем.

Схемою передбачено впровадження комплексу реконструктивних заходів на джерелах теплової енергії та теплових мережах, які станом на березень 2011 р. експлуатуються КП “Уж-тепло”:

- часткову децентралізацію теплопостачання шляхом виведення з експлуатації джерел теплової енергії та магістральних теплових мереж систем централізованого теплопостачання котелень по вул. Грушевського, по вул. Тихого та по вул. Собранецькій, 120 – перша черга будівництва;
- ліквідацію системи теплопостачання котельні по вул. Українській, 81 – перша черга будівництва;
- спорудження в рамках часткової децентралізації нових локальних котелень на заміну і в приміщеннях існуючих центральних теплових пунктів системи теплопостачання з використанням наявних розподільчих теплових мереж – перша черга будівництва;
- поступовий перевід в рамках часткової децентралізації протягом двох черг будівництва на місцеві поквартирні системи опалення та гарячого водопостачання споживачів тарифної категорії «населення»;
- використання в рамках часткової децентралізації протягом першої черги будівництва тимчасових схем забезпечення споживачів тарифної категорії «населення» централізованою тепловою енергією;

- реконструкція джерел теплової енергії, частка споживачів тарифної категорії «населення» у приєднаному навантаженні яких складає не більше 20%, з метою виведення з експлуатації фізично зношеного та морально застарілого обладнання, підвищення ефективності використання паливно-енергетичних і трудових ресурсів. На котельнях передбачені реконструктивні заходи, які підвищують ефективність використання газового палива, частково заміщають його іншими видами палива і мають енергозберігаючий характер – перша і друга черги будівництва;
- передача на баланс тепlopостачальній організації окремо стоячих котелень, які станом на березень 2011 року експлуатуються установами управління Ужгородської міської ради.

Прийнятий до реалізації варіант схеми тепlopостачання визначений капіталовкладеннями на 2011-2012 роки – 27,50 млн. грн. та прийнятним строком окупності 2,2 роки.

Тепlopостачання нових об'єктів, що розташовані поза межами радіусу дії існуючих та нових джерел теплоти, намічених Схемою, можливого додаткового підключення нових абонентів, запланованих на кінець реалізації обсягів будівництва розрахункового періоду (2031р.) в проектних межах м. Ужгород, пропонується через застосування модульних (блочних транспортних, дахових) котелень, або з урахуванням вимог чинних нормативних матеріалів систем поквартирного опалення. Це дозволяє максимально уникати втрат теплової енергії, підвищити інтенсивність вводу до експлуатації закінчених будівництвом об'єктів.

Теплозабезпечення споживачів, перш за все на ділянках нового будівництва, зі значним тепловим потоком (площадки №5, 6, 8), рекомендовано розглянути за варіантом систем помірно-централізованого тепlopостачання – сукупність джерел теплової енергії потужністю від 3 до 20 Гкал/год і магістральних та/або місцевих (розподільчих) теплових мереж, включно із сучасним енергозберігаючим обладнанням.

Орієнтовно для забезпечення додаткового розрахункового теплового потоку від джерел теплоти за системою помірно-централізованого тепlopостачання, на розрахунковий строк намічено побудувати близько 3 котелень та прокласти близько 3,0 км теплових мереж.

Для об'єктів, в яких неприпустимо перерву в подачі теплоти (лікарні, готелі, д/с цілодобового функціонування, тощо), відповідно до вимог ДБН В.2.5-39:2008 (п. 4.1.1, 7.5.2, 7.5.3), необхідно передбачити наявність місцевого резервного джерела тепlopостачання.

З метою покращення екологічного стану довкілля, економії паливно-енергетичних ресурсів, подальшого підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, у тому числі за рахунок відмови від будівництва зовнішніх теплових мереж, водопідготовки, додаткових інженерних споруд і пристроїв, для тепlopостачання об'єктів одно- і багатоквартирного нового житлового фонду та громадського будівництва пропонується застосування теплових установок сучасного типу (теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші), використання на котельнях кавітаційних технологій.

Для теплонасосних установок (ТНУ) джерелом низькопотенційного тепла можливе використання систем утилізації тепла на очисних спорудах каналізації, використання тепла ґрунтів, водоймищ.

Покриття теплових навантажень (у повному обсязі, або частково – на гаряче водопостачання), пропонується через комплексне застосування ТНУ з когенераційними установками, геліосистемами. Автономність запропонованого обладнання враховує поетапність введення в експлуатацію об'єктів будівництва.

На подальших етапах проектування необхідно також розглянути можливість застосування у архітектурних рішеннях об'єктів вітроустановок у комплексі з теплогенераторами для систем опалення, гарячого водопостачання як житлових, так і виробничих приміщень.

Згідно розпоряджень Кабінету Міністрів України від 28.09.06р. за №502-р та від 11.02.09 р. за №159-р., через техніко-економічні розрахунки пропонується проведення робіт у напрямку впровадження заходів з переобладнання об'єктів опалювальними електротеплогенеруючими установками.

Реалізація цього питання вимагає у більшості випадків виконання комплексу робіт з модернізації електромереж, спрямованого на збільшення їх пропускної спроможності. Застосування комбінованого теплогенеруючого обладнання з використанням електрики у періоді “нічного” тарифу і природного газу є пріоритетним в першу чергу для об'єктів бюджетної та соціальної сфери.

Вибір варіанту системи тепlopостачання об'єкту, кількість джерел тепlopостачання із розрахунку до наданих у проекті розмірів необхідного теплового потоку, місця їх розміщення, вибір основного обладнання, траси нових і підлягаючих реконструкції розподільчих тепломереж з урахуванням винесення існуючих мереж з-під плями нової забудови, конкретизуються на подальших етапах проектування за техніко-економічними розрахунками і обґрунтуванням, з урахуванням відповідних Технічних умов та інвестиційних пропозицій.

ГАЗОПОСТАЧАННЯ

Подальший розвиток системи газопостачання Ужгорода вирішується з урахуванням нових споживачів, площадок розміщення нового житлового будівництва.

На базі природного мережного газу розглядається забезпечення таких категорій споживачів: житлові будинки – на господарсько-побутові потреби; джерела тепlopостачання – як паливо; промислові та інші підприємства – на технологію та комунальні потреби.

Перспективний розвиток газифікації Ужгорода намічений шляхом подальшої розбудови системи розподільчих газопроводів середнього та низького тисків із застосуванням сучасних технологій і матеріалів прокладання мереж, що значно зменшує капітальні витрати та продовжує термін експлуатації газопроводів, їх кільцювання для забезпечення безперервного і економічного газопостачання всіх споживачів, будівництва нових об'єктів ГРП, ШРП.

Для газопостачання споживачів по площадках розміщення багатоквартирної і садибної забудови проектом пропонується будівництво 5 ГРП(ШРП) та прокладання близько 41,0 км розподільчих газопроводів середнього тиску.

Як напрямок перспективного розвитку газифікації міста, насамперед районів садибної забудови, на подальших етапах проектування пропонується розглянути можливість переходу до одноступеневої системи газопостачання з використанням комбінованих будинкових регуляторів тиску (КБРТ).

Пріоритетним залишається напрямок пошуку нових джерел енергії, у тому числі за рахунок переробки вторинних ресурсів, розвитку галузей, виробництв і технологічних процесів, які сприяють зменшенню використання природного газу і нафтопродуктів.

З огляду на значне подорожчання енергоносіїв, в тому числі органічного палива, насамперед природного газу, варто розширити поняття паливної кон'юнктури за рахунок нетрадиційних і альтернативних видів палива.

Необхідно розглядати можливість використання енергії газу стічних вод, сміттєзвалищ, енергії яку можна отримувати при переробці біомаси (відходів тваринництва та птахівництва, сільськогосподарського виробництва, рослинництва і т.д.) в біогаз.

Того ж часу, насамперед на територіях де природний мережний газ відсутній, згідно розпоряджень Кабінету Міністрів України від 28.09.06 р. за №502-р та від 11.02.09 р. за №159-р, через техніко-економічні розрахунки та аналіз ефективності впровадження енергоощадних заходів, пропонується розглянути можливість реалізації питання впровадження, або подовження впровадження заходів з переобладнання населених пунктів опалювальними електроустановками, насамперед об'єктів бюджетної сфери.

Реалізація цього питання вимагає перш за все розробки відповідних Програмних матеріалів, з урахуванням у більшості випадків виконання комплексу робіт з модернізації електромереж, спрямованого на збільшення їх пропускну здатності.

У межах проектної території потребують контролю і усунення факти порушення нормативних вимог щодо розташування об'єктів магістральних трубопроводів відносно існуючих та проектних меж населених пунктів (відстань до межі), та їх вирішення в установленому порядку згідно чинного законодавства через узгодження умов експлуатації зазначених об'єктів з Держгірпромнагляд в Україні та ДК "Укртрансгаз".

На наступних етапах проектування рекомендовано проведення коригування існуючих схеми газопостачання міста, із залученням спеціалізованих проектних і фахових закладів. У складі вихідних, мають бути враховані і такі фактори: реалізація логічного продовження виконання існуючих проектних і програмних рішень через їх техніко-економічні розрахунки і обґрунтування за сучасним станом, запропоновані перспективи територіального розвитку, можливості інноваційно-технологічного розвитку.

ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

Основним недоліком мереж 110 кВ та 35 кВ м. Ужгород є те, що живлення мереж здійснюється від одного джерела: живлення мереж 110 кВ – від ПС-400 кВ «Мукачеве», а живлення мереж 35 кВ – від ПС-110 кВ «Ужгород-1», при відключенні якої втрачають живлення всі ПС-35 кВ.

При складанні перспективної схеми електропостачання були враховані проектні опрацювання інституту „Укренергомережпроект” «Схема перспективного розвитку електричних мереж 35-110 кВ Закарпатської області на 2007-2011 роках» (Львів, 2007 р.).

Виходячи з розрахунків та враховуючи місцеві умови пропонується:

- зважаючи на те, що блочне обладнання гідроелектростанцій значно зношено, фізично та морально застаріле та відпрацювало свій граничний ресурс необхідно провести реконструкцію та модернізацію енергоблоків та заміну обладнання через моральне та фізичне зношення, на Ужгородській ГЕС та Оноківській ГЕС, для збільшення маневрених потужностей;
- для електропостачання Північного району передбачається завершити будівництво та ввести в експлуатацію ПС 110/10 кВ «Ужгород-6» з двома трансформаторами потужністю 2×10 МВА. Приєднання підстанції до мереж енергосистеми рекомендується відгалуженнями від ПЛ-110 кВ «Ужгород-1 – Перечин» та «Ужгород-5 – Ужгород-8»;
- для винесення з території житлової забудови повністю амортизованої ПЛ-35 кВ «Ужгород-1 – Ужгород-7» рекомендується провести реконструкцію на ПС-35 кВ «Ужгород-7», для чого необхідно перевести її на номінальну напругу 110 кВ, з установкою на неї трансформаторів 110/35/10 кВ потужністю 2×25 МВА; живлення реконструйованої підстанції рекомендується здійснити виконанням заходів на неї ПЛ-110 кВ міського кільця на ділянці «Ужгород-8 – Ужгород-6». Двоколова ПЛ-35 кВ «Ужгород-1 – Ужгород-7» до відгалуження на ПС «Ужгород-4» підлягає демонтажу;
- для винесення ПЛ-35 кВ «Ужгород-1 – Оноківці» за межі промислової зони та зони перспективної житлової забудови рекомендується завести її на ПС 110/35/10 кВ «Ужгород-7», ділянка яка проходить по міській території демонтується. До ПС 110/35/10 кВ «Ужгород-7» залишаються приєднані дві ПЛ-35 кВ на ПС-35 кВ «Ужгород-4»;
- для покриття на розрахунковий строк електричних навантажень необхідно на ПС-35 кВ «Ужгород-3» провести заміну існуючих трансформаторів на трансформатори потужністю 2×16 МВА;
- провести реконструкцію на ПС 35/10 кВ «Ужгород-4» із заміною існуючих трансформаторів на трансформатори потужністю 2×6,3 МВА;
- перевести ПЛ-35 кВ «Собранці – Ужгород-2» на номінальну напругу 110 кВ;
- необхідне введення нового джерела живлення мереж 110 кВ Ужгородського енерговузла, для чого передбачити будівництво двокової ПЛ-220 кВ «Мукачеве-400 кВ – Ужгород» та спорудження ПС 220/110 кВ «Ужгород» з установкою на першому етапі одного АТ 220/110 кВ потужністю 1×200 МВА. З вводом ПС-220 кВ «Ужгород» на неї передбачається захід ПЛ 110 кВ: «Мукачеве – Ужгород-2», «Ужгород-1 – Чоп», «Ужгород-8 – Ужгород-7»;
- розподіл електроенергії між споживачами передбачено по мережах напругою 10-0,4 кВ, для чого передбачити будівництво необхідної кількості розподільчих пунктів 10 кВ (РП-10 кВ), трансформаторних підстанцій 10/0,4 кВ (ТП-10/0,4 кВ), мереж 10 кВ та 0,4 кВ та зовнішнього освітлення. Розміщення, кількість та потужність РП-10 кВ, ТП-10/0,4 кВ та приєднання їх до електричної мережі міста вирішуються на подальших стадіях проектування згідно Технічних умов енергопостачальної організації;

- при забудові проектних площадок слід врахувати розташування існуючих повітряних ліній 110-35 кВ та передбачити улаштування технічних коридорів і охоронних зон, винесення ліній за межі зони житлової забудови або переведення їх у кабельне виконання. Таким чином, рекомендується винесення ділянки ПЛ-35 кВ «Ужгород-7 – Оноківці» та ділянки ПЛ-110 кВ «Ужгород-7 – Ужгород-5» та «Ужгород-5 – Перечин» за межі садибної забудови (площадки №13 (Заплава), №20, 21 (Великолазівська-1, 2));
- на протязі всього розрахункового періоду необхідно проводити реконструкцію та розширення електричних мереж, заміну зношеного та морально застарілого обладнання, впроваджувати енергозберігаюче обладнання та технології.

XVIII. ОСНОВНІ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан на 1.01.2010	Розрахунковий строк на 1.01.2031
1	Населення	тис. осіб	116,5	120,0
2	Територія, усього	га	3972,8	4997,0
3	Житловий фонд	тис. м²	2377,5	3467,1
	- багатоквартирний	тис. м ² /%	<u>1782,2</u> 75,0%	<u>2190,1</u> 63,2%
	- садибний	тис. м ² /%	<u>595,3</u> 25,0%	<u>1275,2</u> 36,8%
	обсяги нового житлового будівництва, у тому числі:.	тис. м ²	-	1092,1
	– багатоквартирного	тис. м ² /%	-	<u>408,1</u> 37,4%
	– садибного	тис. м ² /%	-	<u>684,0</u> 62,6%
	житлова забезпеченість, усього	м ² /люд.	20,4	28,9
	– в багатоквартирній забудові	м ² /люд.	19,1	25,2
	– в садибній забудові	м ² /люд.	25,7	38,6
4	Сфера обслуговування (основні заклади)			
	– дитячі дошкільні заклади	місць	2279	3176
	– загальноосвітні школи	місць	15827	18745
	– лікарні	місць	1535	4122
	– поліклініки	відв. у зміну	4047	4163
	– пожежне депо	автомобіль	6	20
5	Транспорт			
	Довжина магістральних вулиць, з них:	км	133,7	181,5
	Щільність мережі магістральних вулиць	км/км ²	3,4	3,62
	Загальна довжина ліній міського пасажирського транспорту (по вісі вулиць)	км	56,1	145,6
	Щільність транспортної мережі	км/км ²	1,43	2,9
	Рівень автомобілізації легкових індивідуальних автомобілів	од./тис. осіб	249	300
	Кількість легкового індивідуального автотранспорту	тис. од.	29,0	36,0
	Кількість АЗС	од.	15	26
	Кількість СТО	од.	19	29

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан на 1.01.2010	Розрахунковий строк на 1.01.2031
6	Інженерне обладнання території			
	Водопостачання та водовідведення			
	Сумарний відпуск води:			64,27
	- питної якості	тис. м ³ /добу	15,36	54,47
	- технічної якості	тис. м ³ /добу	н. д.	9,80
	Потужність головних споруд питного водопроводу (ВОС)	тис. м ³ /добу	67,0	55,0
	Джерело водопостачання, що використовуються		поверхневі води р. Уж та підземні води	поверхневі води р. Уж та підземні води
	Загальне надходження стічних вод В період злив	тис.м ³ /добу	65,50	79,20
	Потужність каналізаційних очисних споруд	тис. м ³ /добу	50,0	80,0
	Санітарне очищення території			
	Об'єми побутового сміття	тис. т/рік	310,0 тис. м ³	32,28
	Удосконалені звалища	од.	1	1
		га	9,0	9,0
	Сміттєпереробне підприємство	од.	—	1
		тис. т/рік	—	32,30
	Теплопостачання			
	Подача тепла (житлово-комунальний сектор), усього	МВт	...	229,77
	Газопостачання			
	Споживання газу, усього по місту	млн. м ³ /рік	94,12	198,51
	Споживання газу житлово-комунальним сектором	млн. м ³ /рік	61,12	187,61
	ГРС	одиниць	1	1
	ГРП, ШРП	одиниць	35	40
	Сумарне електричне навантаження	тис. кВт	...	67,14
	Річне електричне навантаження	млн. кВт×годин	...	336,00
7	Інженерна підготовка та захист території			
	Гідротехнічні заходи			
	Регулювання русла р. Уж: розчистка русла р. Уж	км	...	12,5
	Розчистка русел струмків та каналів	км	...	19,0
	Берегоукріплення	км	..	2,0

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан на 1.01.2010	Розрахунковий строк на 1.01.2031
	Будівництво набережних	км	...	1,9
	Протиповіневі заходи: водозахисні дамби обвалування	км	...	11,6
	Влаштування парапетів на лівобережній і правобережній набережних	км	...	1,8
	Наростити Студентську набережну на 0,5÷0,7 м	км	...	1,61
	Нарощення і реконструкція правобережної дамби на висоту 1,0÷1,5 м	км	...	1,64
	Захист від підтоплення	га	...	93,0
	Протиерозійні заходи	га	...	70,0
	Протизсувні заходи	га	...	30,0
	Благоустрій водойм	га	...	14,0
	Благоустрій пляжів	га	...	3,0
	Рекультивация порушених територій		...	
	Дощова каналізація			
	Протяжність мереж дощової каналізації	км	26,0	105,0
	Насосні станції	об'єкт	1	1
	Напірні колектори дощової каналізації	км	3,0	3,0
	Очисні споруди	об'єкт	—	6